

Til lovforslag nr. L 36. Vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 16. december 1994*)

Forslag

til

Lov om strafforfølgning ved det internationale tribunal til pådømmelse af krigsforbrydelser i det tidligere Jugoslavien

§ 1. Lovovertrædelser, der er omfattet af statuten og procesreglementet for det internationale tribunal til pådømmelse af krigsforbrydelser i det tidligere Jugoslavien, jf. bilag 1 og 2 til denne lov, kan strafforfølges her i landet efter lovgivningens bestemmelser herom, statuten og procesreglementet.

§ 2. Justitsministeren træffer efter anmodning fra tribunalet beslutning om udlevering af personer, mod hvem tribunalet har indledt strafforfølgning.

Stk. 2. Justitsministeren træffer endvidere efter anmodning beslutning om udlevering til fuldbyrdelse af tribunalets domme.

Stk. 3. Kapitel 3 og 4 i lov om udlevering af lovovertrædere finder anvendelse med de fornødne lempelser.

§ 3. En person, mod hvem tribunalet har indledt strafforfølgning, kan ikke samtidig strafforfølges her i landet for den samme handling.

§ 4. Justitsministeren kan bestemme, at straf m.v., som er pålagt af tribunalet, kan fuldbyrdes her i landet.

Stk. 2. Fuldbyrdelsen skal i videst muligt omfang ske efter danske regler og må ikke medføre skærpelse af domfældtes strafferetlige situation.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter i forbindelse med de i stk. 1 nævnte afgørelser, i hvilket omfang bestemmelserne i lov om international fuldbyrdelse af straf m.v., kapitlerne 2 og 4 eller 3 og 4 og de heri nævnte konventioner, skal finde anvendelse.

Stk. 4. Justitsministerens afgørelse forelægges retten til godkendelse. Rettens afgørelse træffes ved dom.

§ 5. Justitsministeren kan bestemme, at loven med de fornødne ændringer finder anvendelse på anden international strafforfølgning af krigsforbrydelser.

§ 6. Loven træder i kraft den 1. januar 1995.

§ 7. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

ERLING OLSEN

/ Ove Fich

Bilag 1*Statut for Det Internationale Tribunal*

Det Internationale Tribunal, der er oprettet af Sikkerhedsrådet i henhold til kapitel VII i De Forenede Nationers Charter, vedrørende retsforfølgning af personer, der er ansvarlige for alvorlige brud på international humanitær ret begået inden for det tidligere Jugoslaviens territorium siden 1991 (herefter kaldet »Det Internationale Tribunal«), skal fungere i overensstemmelse med denne statut.

*Artikel 1**Det Internationale Tribunals kompetence*

Det Internationale Tribunal er i overensstemmelse med bestemmelserne i denne statut bemyndiget til at retsforfølge personer, der er ansvarlige for alvorlige brud på international humanitær ret begået inden for det tidligere Jugoslaviens territorium siden 1991.

*Artikel 2**Grove brud på Genèvekonventionerne af 1949*

Det Internationale Tribunal skal være bemyndiget til at retsforfølge personer, der begår, eller som giver ordre til, at der begås grove brud på Genèvekonventionerne af 12. august 1949, det vil sige følgende handlinger mod personer eller formuegoder, der nyder beskyttelse i henhold til bestemmelserne i den pågældende Genèvekonvention:

- (a) overlagt drab,
- (b) tortur eller umenneskelig behandling, herunder biologiske forsøg,
- (c) overlagt frembringelse af stærke lidelser eller alvorlig skade på legeme eller helbred,
- (d) omfattende ødelæggelse samt tilegnelse af formuegoder, der ikke er begrundet i militære krav, og som er udført ulovligt og formålsløst,
- (e) tvang over for krigsfanger eller civile for at tvinge dem til at udføre militærtjeneste i en fjendtlig magts styrker,

(f) forsætlig berøvelse af krigsfangers eller civiles ret til fair og lovlig rettergang,

(g) ulovlig deportation, tvangsforflyttelse eller ulovlig frihedsberøvelse af civile,

(h) gidseltagning af civile.

*Artikel 3**Brud på krigsret eller regler for krigsførelse*

Det Internationale Tribunal er bemyndiget til at retsforfølge personer, der overtræder krigsretten eller reglerne for krigsførelse. Disse brud omfatter, men er ikke begrænset til:

(a) anvendelse af giftige våben eller andre våbentyper, der er beregnet til at frembringe unødvendige lidelser,

(b) umotiveret ødelæggelse af byer og landsbyer eller hærgen, der ikke er begrundet i militære krav,

(c) angreb eller bombardement, uanset på hvilken måde, af byer, landsbyer, boliger eller bygninger, der er uden forsvar,

(d) beslaglæggelse af, ødelæggelse af eller overlagt skade på religiøse institutioner, velgørende institutioner, uddannelsesinstitutioner, institutioner, der er helliget kunst og videnskab, historiske mindesmærker samt kunstværker og videnskabelige arbejder,

(e) plyndring af offentlige eller private formuegoder.

*Artikel 4**Folkedrab*

1. Det Internationale Tribunal er bemyndiget til at retsforfølge personer, der begår folkedrab, som defineret i artikel 4, stk. 2, eller som udfører andre af de i artikel 4, stk. 3, nævnte handlinger.

2. Ved folkedrab forstås følgende handlinger, der udføres med forsæt om helt eller delvis at ødelægge nationale grupper, etniske grupper, minoritetsgrupper eller religiøse grupper som sådan:

- (a) drab på medlemmer af gruppen,

(b) frembringelse af alvorlig skade på lege- eller sjæl hos medlemmer af den pågældende gruppe,

(c) bevidst påtvingelse af livsvilkår for gruppen, der er beregnet på at bevirke, at gruppen helt eller delvis nedbrydes fysisk,

(d) indførelse af foranstaltninger, der har til hensigt at forhindre børnefødsler inden for gruppen,

(e) tvangsforflyttelse af børn fra gruppen til andre grupper.

3. Følgende handlinger er strafbare:

(a) folkedrab,

(b) sammensværgelse om at begå folkedrab,

(c) direkte og offentlig tilskyndelse til at begå folkedrab,

(d) forsøg på at begå folkedrab,

(e) medvirken til folkedrab.

Artikel 5

Forbrydelser imod menneskeheden

Det Internationale Tribunal er bemyndiget til at retsforfølge personer, der er ansvarlige for følgende forbrydelser, uanset om de er af international eller intern karakter, når de begås under væbnet konflikt og er rettet mod civilbefolkningen:

(a) mord,

(b) udryddelse,

(c) undertvingelse,

(d) udvisning af landet,

(e) fængsling,

(f) tortur,

(g) voldtægt,

(h) forfølgelse af politiske, racemæssige eller religiøse årsager,

(i) andre umenneskelige handlinger.

Artikel 6

Kompetence i relation til personkreds

Det Internationale Tribunal har kompetence i relation til fysiske personer i henhold til bestemmelserne i denne statut.

Artikel 7

Personligt strafferetligt ansvar

1. En person, der har planlagt, tilskyndet til, beordret, begået eller på anden måde medvirket ved planlægningen, forberedelsen eller udførelsen af en forbrydelse som nævnt i artikel 2 – 5 i denne statut, er personlig ansvarlig for forbrydelsen.

2. Den officielle stilling, en sigtet person indtager, uanset om det er som stats- eller regeringsoverhoved eller som ansvarlig embedsmand i regeringen, skal ikke fritage den pågældende person for strafferetligt ansvar eller være en formildende omstændighed i forbindelse med fastsættelsen af straffen.

3. Det forhold, at en af de i artikel 2-5 i denne statut nævnte handlinger begås af en underordnet, fritager ikke den pågældendes overordnede for strafferetligt ansvar, hvis denne vidste eller burde vide, at den underordnede ville begå sådanne handlinger eller havde gjort det og den overordnede havde undladt at træffe de nødvendige og rimelige foranstaltninger til at undgå sådanne handlinger eller til at straffe gerningsmændene.

4. Det forhold, at en sigtet person handlede efter ordre fra en regering eller overordnet, fritager ham ikke for strafferetligt ansvar, men kan være en formildende omstændighed i forbindelse med fastsættelsen af straffen, hvis Det Internationale Tribunal finder det påkrævet af retfærdighedshensyn.

Artikel 8

Territorial og tidsmæssig kompetence

Det Internationale Tribunals territoriale kompetence strækker sig til den tidligere Socialistiske Jugoslaviske Forbundsrepublik, herunder dens landområde, lufterum og territoriale farvande. Det Internationale Tribunals tidsmæssige kompetence dækker perioden fra 1. januar 1991.

*Artikel 9**Sideløbende kompetence*

1. Det Internationale Tribunal og de nationale domstole har sideløbende kompetence til at retsforfølge personer for alvorlige brud på international humanitær ret begået inden for det tidligere Jugoslaviens territorium siden 1. januar 1991.

2. Det Internationale Tribunal har forrang over de nationale domstole. Det Internationale Tribunal kan på ethvert trin i processen formelt anmode de nationale domstole om at underordne sig Det Internationale Tribunals kompetence i henhold til denne statut samt Det Internationale Tribunals procesregler og regler om bevisførelse.

*Artikel 10**Non-bis-in-idem*

1. Ingen person kan stilles for en national domstol for handlinger, som efter denne statut udgør alvorlige brud på international humanitær ret, og som den pågældende allerede har været retsfulgt for ved Det Internationale Tribunal.

2. En person, der har været retsfulgt ved en national domstol for handlinger, der udgør grove brud på international humanitær ret, kan efterfølgende kun stilles for Det Internationale Tribunal, såfremt

(a) den handling, som den pågældende har været retsfulgt for, har haft karakter af en almindelig forbrydelse eller

(b) sagsbehandlingen ved den nationale domstol ikke har været upartisk eller uafhængig eller har haft til formål at beskytte den sigtede mod internationalt strafferetligt ansvar, eller hvis sagen ikke er behandlet på rette måde.

3. Det Internationale Tribunal skal ved overvejelsen af, hvilken sanktion der skal pålægges en person, der er dømt for en forbrydelse i henhold til denne statut, tage hensyn til, i hvilket omfang en eventuel sanktion, som en person er idømt af en national domstol for den samme handling, allerede er afsonet.

*Artikel 11**Det Internationale Tribunals organisation*

Det Internationale Tribunal består af følgende organer:

(a) afdelingerne, der omfatter to domstolsafdelinger og en appelafdeling,

(b) anklageren og

(c) et justitskontor, der skal betjene såvel afdelingerne som anklageren.

*Artikel 12**Sammensætningen af afdelingerne*

Afdelingerne udgøres af elleve uafhængige dommere, som ikke må omfatte to statsborgere i samme stat, og som fungerer på følgende måde:

(a) tre af dommerne skal fungere i hver domstolsafdeling,

(b) fem af dommerne skal fungere i appelafdelingen.

*Artikel 13**Dommernes kvalifikationer og valg af dommere*

1. Dommerne skal være personer, der er i besiddelse af høj moralsk habitus, upartiskhed og hæderlighed, og som i deres hjemland opfylder betingelserne for at indtage de højeste dommerembeder. Ved den overordnede sammensætning af afdelingerne skal der tages behørigt hensyn til, hvilken erfaring de pågældende dommere har inden for strafferet, folkeret, herunder international humanitær ret, samt menneskerettighedslovgivningen.

2. Dommerne i Det Internationale Tribunal vælges af FN's Generalforsamling ud fra en liste, som Sikkerhedsrådet fremsender, og på følgende måde:

(a) Generalsekretøren opfordrer FN's medlemsstater og ikke-medlemsstater med permanente observatørmissioner ved FN's hovedkvarter til at foretage indstillinger til dommerembederne ved Det Internationale Tribunal,

(b) inden for 60 dage efter Generalsekretærens opfordring kan hver stat indstille højst to kandidater, der opfylder de i stk. 1 nævnte be-

tingelser, idet der ikke må være tale om to af samme nationalitet,

(c) Generalsekretæren fremsender de modtagne indstillinger til Sikkerhedsrådet. På grundlag af de modtagne indstillinger udfærdiger Sikkerhedsrådet en liste på mindst 22 og højst 33 kandidater under behørig hensyntagen til, at de vigtigste retssystemer i verden er repræsenteret på listen,

(d) Præsidenten for Sikkerhedsrådet videregiver kandidatlisten til Præsidenten for Generalforsamlingen. Ud fra denne liste vælger Generalforsamlingen de elleve dommere til Det Internationale Tribunal. De kandidater, der får absolut flertal blandt FN's medlemsstater og ikke-medlemsstater med permanente observatørmissioner ved FN's hovedkvarter, erklæres for valgt. Hvis to kandidater af samme nationalitet opnår det krævede flertal, anses den, som har fået det højeste antal stemmer, for valgt.

3. Hvis der bliver et embede ledigt i afdelingerne, skal Generalsekretæren, efter samråd med præsidenterne for Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen, udnævne en person, der opfylder de i stk. 1 anførte betingelser, for den resterende del af den pågældende embedsperiode.

4. Dommerne vælges for en periode af fire år. For embedet som dommer gælder samme vilkår, som gælder for embedet som dommer ved Den Internationale Domstol. Dommerne kan genvælges.

Artikel 14

Afdelingernes medlemmer og personale

1. Dommerne ved Det Internationale Tribunal vælger en præsident.

2. Præsidenten for Det Internationale Tribunal skal være medlem af appelafdelingen og fungere som retsformand ved sager, der behandles af appelafdelingen.

3. Præsidenten udnævner – efter høring af dommerne ved Det Internationale Tribunal – dommerne til appelafdelingen og domstolsafdelingerne. En dommer kan kun fungere i den afdeling, som vedkommende er udnævnt til.

4. Dommerne i hver domstolsafdeling vælger en retsformand, som er generelt ansvarlig for sager, der behandles af domstolsafdelingen.

Artikel 15

Procesregler samt regler om bevisførelse

Dommerne ved Det Internationale Tribunal fastsætter selv deres procesregler samt regler om bevisførelse i forbindelse med indledende retsmøder, domsforhandlinger og appelsager, godkendelse af bevismateriale, beskyttelse af ofre og vidner samt øvrige relevante anliggender.

Artikel 16

Anklageren

1. Anklageren er ansvarlig for efterforskning og retsforfølgning af personer, der er ansvarlige for alvorlige brud på international humanitær ret begået inden for det tidligere Jugoslavien's territorium siden 1. januar 1991.

2. Anklageren fungerer uafhængigt som et særskilt organ ved Det Internationale Tribunal. Anklageren må hverken søge eller modtage instruktioner fra nogen regering eller fra nogen anden kilde.

3. Anklagerens kontor beklædes af en anklager og andet kvalificeret personale efter behov.

4. Anklageren udnævnes af Sikkerhedsrådet efter indstilling fra Generalsekretæren. Anklageren skal have en høj moralsk habitus og være i besiddelse af den højeste kompetence samt erfaring med at lede efterforskning og retsforfølgning i straffesager. Anklageren beklæder embedet for en periode af fire år og kan genvælges. For embedet som anklager gælder samme vilkår, som gælder for embedet som vicegeneralsekretær ved FN.

5. Personalet i anklagerens kontor udnævnes af Generalsekretæren efter indstilling fra anklageren.

*Artikel 17**Justitskontoret*

1. Justitskontoret er ansvarlig for administration og betjening af Det Internationale Tribunal.

2. Justitskontoret består af en justitssekretær og andet personale efter behov.

3. Justitssekretæren udnævnes af Generalsekretæren i samråd med præsidenten for Det Internationale Tribunal. Justitssekretæren beklæder embedet for en periode af fire år og kan genvælges. For embedet som justitssekretær gælder samme vilkår, som gælder for en assisterende generalsekretær ved FN.

4. Det øvrige personale i justitskontoret udnevnes af Generalsekretæren efter indstilling fra justitssekretæren.

*Artikel 18**Efterforskning og udfærdigelse af anklageskrift*

1. Anklageren skal iværksætte efterforskning ex officio eller på basis af oplysninger indhentet fra anden kilde, især fra regeringer, FN-organer, intergouvernementale og ikkegouvernementale organisationer. Anklageren vurderer de modtagne eller indhentede oplysninger og afgør, om der er tilstrækkeligt grundlag for at indlede retsforfølgning.

2. Anklageren er bemyndiget til at foretage afhøring af mistænkte, ofre og vidner, til at indsamle bevismateriale og til at udføre efterforskningsmæssige skridt på stedet. Anklageren kan under udførelsen af disse opgaver om fornødent søge bistand hos de pågældende statslige myndigheder.

3. Hvis en mistænkt bliver afhørt, skal han have ret til bistand af en forsvarer efter eget valg. Den mistænkte skal ligeledes være berettiget til at få beskikket juridisk bistand uden vederlag under enhver sag af en sådan art, hvis han ikke har tilstrækkelige midler til selv at betale, samt til fornøden oversættelse til og fra et sprog, som han taler og forstår.

4. Efter beslutning om, at der foreligger en prima facie-sag, udfærdiger anklageren et anklageskrift med en kortfattet fremstilling af sagens fakta og den forbrydelse eller de forbry-

delser, som den anklagede er anklaget for i henhold til denne statut. Anklageskriftet fremsendes til en dommer ved domstolsafdelingen.

*Artikel 19**Prøvelse af anklageskriftet*

1. Den dommer ved domstolsafdelingen, som anklageskriftet er fremsendt til, foretager en prøvelse heraf. Hvis denne finder det godtgjort, at anklageren har godtgjort, at der foreligger en prima facie-sag, stadfæster han anklageskriftet. Hvis han ikke finder det godtgjort, skal anklageskriftet afvises.

2. Efter stadfæstelse af et anklageskrift, kan dommeren efter anmodning fra anklageren afsige kendelser og ordrer om arrest, varetægtsfængsling, udlevering eller overførsel af personer samt andre kendelser, der måtte være påkrævet for at kunne føre sagen.

*Artikel 20**Iværksættelse og førelse af domsforhandlinger*

1. Domstolsafdelingerne skal sikre, at den retslige behandling er rimelig og hurtig, og at sagen føres i overensstemmelse med procesreglerne og reglerne om bevisførelse og med fuld respekt for den sigtedes rettigheder og med skyldig hensyntagen til beskyttelse af ofre og vidner.

2. En person, der er stadfæstet anklageskrift imod, skal i henhold til en kendelse eller arrestordre udstedt af Det Internationale Tribunal varetægtsfængsles, straks underrettes om de anklager, der er rejst mod ham, samt overføres til Det Internationale Tribunal.

3. Domstolsafdelingen skal behandle anklageskriftet, finde det godtgjort, at den sigtedes rettigheder overholdes, bekræfte, at den sigtede forstår anklageskriftet og instruere den sigtede i at fremkomme med et svarskrift. Domstolsafdelingen berammer derefter en dato for domsforhandlingen.

4. Retsmødet skal være offentligt, medmindre domstolsafdelingen bestemmer, at retsmødet skal være lukket i overensstemmelse med dets procesregler og regler om bevisførelse.

*Artikel 21**Den sigtedes rettigheder*

1. Alle personer er lige for Det Internationale Tribunal.

2. Ved behandlingen af sigtelser mod den sigtede skal denne være berettiget til en retfærdig og offentlig behandling af sagen i henhold til artikel 22 i denne statut.

3. Den sigtede anses for uskyldig, indtil han er kendt skyldig i overensstemmelse med bestemmelserne i denne statut.

4. Ved behandlingen af en sigtelse mod den sigtede i henhold til denne statut skal den sigtede have ret til følgende mindstegarantier, med alle lige rettigheder:

(a) ret til at blive underrettet omgående og i detaljer på et sprog, som han forstår, om, hvilken art sigtelse der er rejst mod ham, og årsagen dertil,

(b) ret til at få tilstrækkelig tid til og mulighed for at forberede sit forsvar og til at sætte sig i forbindelse med en forsvarsadvokat efter eget valg,

(c) ret til at komme for en domstol hurtigst muligt,

(d) ret til at få sagen behandlet i egen nærværelse, til selv at føre sit forsvar eller med juridisk bistand efter eget valg, til, såfremt han ikke har juridisk bistand, at blive underrettet om denne ret, samt til at få beskikket juridisk bistand i alle tilfælde, hvor det er påkrævet ud fra retfærdighedshensyn, og uden at han skal betale herfor, i tilfælde af, at han ikke har tilstrækkelige midler til selv at betale,

(e) ret til at afhøre, eller få afhørt personer, der vidner imod ham, samt til at opnå, at personer, der skal vidne for ham, er til stede og afhøres på samme betingelser som de personer, der vidner imod ham.

(f) ret til at få vederlagsfri bistand af en tolk, såfremt han ikke kan forstå eller tale det sprog, der anvendes ved Det Internationale Tribunal,

(g) ret til ikke at blive tvunget til at vidne imod sig selv eller til at tilstå at være skyldig.

*Artikel 22**Beskyttelse af ofre og vidner*

Det Internationale Tribunal træffer i dets procesregler og regler om bevisførelse bestemmelser om beskyttelse af ofre og vidner. Sådanne beskyttelsesforanstaltninger skal omfatte, men ikke være begrænset til, at sagen føres bag lukkede døre, og at ofrets identitet beskyttes.

*Artikel 23**Domme*

1. Domstolsafdelingerne afsiger dom over og idømmer personer, der er domfældt for alvorlige brud på international humanitær ret, straffe og sanktioner.

2. Dommene afgives af et flertal af dommerne ved den pågældende domstolsafdeling og afsiges af domstolsafdelingen i et åbent retsmøde. Domsafsigelsen skal ledsages af en skriftlig, begrundet udtalelse, til hvilken der kan knyttes individuelle udtalelser eller dissens.

*Artikel 24**Sanktioner*

1. Sanktionen, som domstolsafdelingen idømmer, er begrænset til fængselsstraf. Ved udmåling af fængselsstraffen skal Det Internationale Tribunal anvende den i det tidligere Jugoslavien almindeligt fulgte retspraksis vedrørende fængselsstraffe.

2. Ved idømmelsen af straffen bør domstolsafdelingerne tage hensyn til forhold som for eksempel forbrydelsens grovhed samt den dømte persons personlige forhold.

3. Ud over fængsling kan domstolsafdelingerne afsige kendelse om, at formuegoder og udbytte ved den kriminelle adfærd, herunder også ved anvendelse af tvang, skal leveres tilbage til den retmæssige ejer.

*Artikel 25**Appelsager*

1. Appelfdelingen behandler appelsager fra personer, der er dømt af domstolsafdelingerne, eller fra anklageren, på følgende grundlag:

(a) fejl vedrørende et juridisk spørgsmål, som gør afgørelsen ugyldig, eller

(b) faktuelle fejl, der har ført til justitsmord.

2. Appelfdelingen kan stadfæste, omstøde eller ændre afgørelser, der er truffet af domstolsafdelingerne.

*Artikel 26**Fornyset prøvelse af sagen*

Hvis der kommer nye oplysninger frem, som ikke var kendt på det tidspunkt, hvor sagen blev ført ved domstolsafdelingerne eller appelfdelingen, og som kunne have været afgørende i forbindelse med afgørelsen, kan den domfældte indgive en begæring til Det Internationale Tribunal om fornyset prøvelse af sagen.

*Artikel 27**Tvangsfuldbyrdelse af straffe*

Fængselsstraffe afsones i en stat, der udpeges af Det Internationale Tribunal på grundlag af en liste over stater, som over for Sikkerhedsrådet har tilkendegivet, at de er rede til at modtage domfældte personer. Fængslingen sker i overensstemmelse med gældende ret i den pågældende stat, dog under tilsyn af Det Internationale Tribunal.

*Artikel 28**Benådning eller strafnedsættelse*

Hvis den domfældte person i henhold til gældende ret i den stat, som vedkommende sidder fængslet i, kan få benådning eller opnå strafforvandling, skal den pågældende stat underrette Det Internationale Tribunal herom. Præsidenten for Det Internationale Tribunal skal i samråd med dommerne afgøre sagen på grundlag af retfærdighedshensyn og almindelige retsprincipper.

*Artikel 29**Samarbejde og retslig bistand*

1. Staterne skal samarbejde med Det Internationale Tribunal i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning af personer, der er anklaget for at have begået alvorlige brud på international humanitær ret.

2. Staterne skal uden ugrundet ophold efterkomme anmodninger om bistand eller kendelser, der er afsagt af en domstolsafdeling, herunder, men ikke begrænset til, følgende spørgsmål:

(a) identifikation og lokalisering af personer,

(b) optagelse af vidneudsagn og tilvejebringelse af beviser,

(c) forkyndelse af dokumenter,

(d) arrestation eller tilbageholdelse af personer,

(e) overgivelse eller overførsel af den anklagede til Det Internationale Tribunal.

*Artikel 30**Det Internationale Tribunals status, privilegier og immunitet*

1. Konventionen vedrørende De Forenede Nationers privilegier og immunitet af 13. februar 1946 finder anvendelse på Det Internationale Tribunal, dommerne, anklageren og hans personale, samt justitssekretæren og hans personale.

2. Dommerne, anklageren og justitssekretæren skal være omfattet af de samme privilegier og immunitet, som diplomatiske udsendinge nyder i henhold til folkeretten.

3. Anklagerens og justitssekretærens personale er omfattet af de samme privilegier og immunitet, der gives til ansatte i De Forenede Nationer i henhold til artikel V og artikel VII i den i denne artikels stk. 1 omhandlede konvention.

4. Andre personer, herunder anklagede, der kræves fremstillet for Det Internationale Tribunal, skal gives den behandling, der er påkrævet for, at Det Internationale Tribunal kan fungere hensigtsmæssigt.

*Artikel 31**Det Internationale Tribunals hjemsted*

Det Internationale Tribunal skal have sæde i Haag.

*Artikel 32**Det Internationale Tribunals udgifter*

Det Internationale Tribunals udgifter afholdes over De Forenede Nationers almindelige budget i overensstemmelse med artikel 17 i De Forenede Nationers Charter.

*Artikel 33**Arbejdssprog*

Det Internationale Tribunals arbejdssprog er engelsk og fransk.

*Artikel 34**Årlig beretning*

Præsidenten for Det Internationale Tribunal aflægger en årlig beretning for Det Internationale Tribunal til Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen.

Bilag 2**DE FORENEDE
NATIONER**

Det Internationale Tribunal vedrørende retsforfølgning
af personer, der er ansvarlige for alvorlige brud på
international humanitær ret begået inden for det
tidligere Jugoslaviens territorium siden 1991

IT/32

14. marts 1994

Original: engelsk og fransk

Anden samling

Haag

Holland

17. januar – 11. februar 1994

**PROCESREGLER SAMT REGLER OM BEVISFØRELSE
(VEDTAGET DEN 11. FEBRUAR 1994)**

Bilag til f. t. l. vedr. krigsforbrydelser i det tidl. Jugoslavien

INDHOLDSFORTEGNELSE

AFSNIT		Side
1	ALMINDELIGE BESTEMMELSER	1
Regel 1	Ikrafttræden	1
Regel 2	Definitioner	1
Regel 3	Arbejdssprog	3
Regel 4	Retsmøder uden for Tribunalets hjemsted	3
Regel 5	Manglende overholdelse af reglerne	4
Regel 6	Ændring af regler	4
Regel 7	Autentiske tekster	4
2	INDBYRDES FORRANG I TRIBUNALET	5
Regel 8	Anmodning om oplysninger	5
Regel 9	Anklagers anmodning om henvisning	5
Regel 10	Formel anmodning om henvisning	6
Regel 11	Tilfælde hvor en anmodning om henvisning ikke efterkommes	6
Regel 12	Nationale domstoles afgørelser	7
Regel 13	Non-bis-in-idem	7
3	TRIBUNALETS ORGANISATION	8
Del 1	Dommere	8
Regel 14	Højtidelig erklæring	8
Regel 15	Inhabilitet hos dommerne	8
Regel 16	Fratrædelse	9
Regel 17	Indbyrdes forrang	10
Del 2	Præsidentskab	11
Regel 18	Valg af præsident	11
Regel 19	Præsidentens funktioner	11
Regel 20	Vicepræsidenten	12
Regel 21	Vicepræsidentens funktioner	12
Regel 22	Substituering	12
Del 3	Tribunalets interne funktion	13
Regel 23	Bureauet	13
Regel 24	Tribunalets plenarmøder	13
Regel 25	Tidspunkter for plenarmøder	14
Regel 26	Afstemning	14
Del 4	Afdelingerne	15
Regel 27	Turnus	15
Regel 28	Prøvelse af anklageskrift	15
Regel 29	Votering	15
Del 5	Justitskontoret	16
Regel 30	Udnævnelse af justitssekretær	16
19	Vedtagne lovforslag m.m. (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag)	

Regel 31	Udnævnelse af vicejustitssekretær samt personale til justitskontoret	16
Regel 32	Højtidelig erklæring	16
Regel 33	Justitssekretærens funktioner	17
Regel 34	Ofre og vidner	17
Regel 35	Protokol	18
Regel 36	Retsprotokol	18
Del 6	Anklageren	19
Regel 37	Funktioner	19
Regel 38	Viceanklager	19
4	EFTERFORSKNING OG MISTÆNKTES RETTIGHEDER	20
Del 1	Efterforskning	20
Regel 39	Ledelse af efterforskning	20
Regel 40	Midlertidige foranstaltninger	21
Regel 41	Opbevaring af informationer	21
Regel 42	Mistænktes rettigheder under efterforskningen	21
Regel 43	Optagelse af afhøring af mistænkte	22
Del 2	Forsvarere	24
Regel 44	Udpegning af forsvarere og forsvareres kvalifikationer	24
Regel 45	Beskikkelse af forsvarer	24
Regel 46	Misligholdelse af forpligtelser fra forsvarers side	25
5	FØR RETSSAGEN	26
Del 1	Anklageskrifter	26
Regel 47	Indgivelse af anklageskrift fra anklageren	26
Regel 48	Kumulation af flere sigtede	27
Regel 49	Kumulation af flere forbrydelser	27
Regel 50	Ændring af anklageskrift	27
Regel 51	Frafald af anklageskrift	28
Regel 52	Offentligt anklageskrift	28
Regel 53	Hemmeligholdelse af anklageskrift	28
Del 2	Kendelser og ordrer	29
Regel 54	Almindelige regler	29
Regel 55	Anholdelsesordrer	29
Regel 56	Samarbejde mellem staterne	30
Regel 57	Procedure efter anholdelsen	30
Regel 58	Nationale udleveringsbestemmelser	30
Regel 59	Manglende iværksættelse af en ordre	30
Regel 60	Bekendtgørelse af anklageskriftet	31
Regel 61	Procedure ved undladelse af iværksættelse af en ordre	31
Regel 62	Første fremstilling af sigtede	33
Regel 63	Afhøring af sigtede	33
Regel 64	Varetægt	34
Regel 65	Foreløbig løsladelse	34

Del 3	Bevisførelse	35
Regel 66	Anklagers oplysningspligt	35
Regel 67	Gensidig oplysningspligt	35
Regel 68	Oplysning om diskulperende beviser	36
Regel 69	Beskyttelse af ofre og vidner	37
Regel 70	Forhold, der ikke er omfattet af oplysningspligten	37
Del 4	Vidneudsagn	38
Regel 71	Vidneudsagn	38
Del 5	Kendelser forud for sagens behandling	39
Regel 72	Almindelige bestemmelser	39
Regel 73	Sigtedes anmodninger om en kendelse	39
6	SAGENS FØRELSE I DOMSTOLSAFDELINGERNE	41
Del 1	Almindelige bestemmelser	41
Regel 74	Amicus Curiae	41
Regel 75	Beskyttelse af ofre og vidner	41
Regel 76	Tolkes og oversætteres edsaflæggelse	42
Regel 77	Foragt for retten	42
Regel 78	Åbne retsmøder	43
Regel 79	Lukkede retsmøder	43
Regel 80	Kontrol med sagens førelse	44
Regel 81	Protokollering af sagens forløb og beviser	44
Del 2	Sagens forelæggelse	45
Regel 82	Kumulerede og separate retssager	45
Regel 83	Tvangsmidler	45
Regel 84	Indledende indlæg	45
Regel 85	Fremlæggelse af beviser	46
Regel 86	Afsluttende indlæg	46
Regel 87	Votering	47
Regel 88	Dommen	47
Del 3	Bevisregler	48
Regel 89	Almindelige bestemmelser	48
Regel 90	Vidneførelse	48
Regel 91	Falsk vidneforklaring under ed	49
Regel 92	Tilståelse	50
Regel 93	Bevis for tidligere lignende forhold	50
Regel 94	Fakta, som der ikke skal føres bevis for	50
Regel 95	Beviser, der er opnået i modstrid med internationalt beskyttede menneskerettigheder	51
Regel 96	Bevis i sager vedrørende seksuelle overgreb	51
Regel 97	Forholdet mellem advokat og klient	51
Regel 98	Afdelingernes beføjelse til at kræve fremlæggelse af yderligere beviser	52

Del 4	Procedure i forbindelse med strafudmålingen	53
Regel 99	Frifundnes retsstilling	53
Regel 100	Procedure før strafudmålingen	53
Regel 101	Sanktioner	53
Regel 102	Domfældtes retsstilling	54
Regel 103	Fængsling	55
Regel 104	Tilsyn med fængslingen	55
Regel 105	Tilbagelevering af formuegoder	56
Regel 106	Erstatning til ofre	57
7	APPELSAGER	58
Regel 107	Almindelige bestemmelser	58
Regel 108	Ankestævning	58
Regel 109	Ekstrakt	58
Regel 110	Kopier af ekstrakten	59
Regel 111	Appellantens indlæg	59
Regel 112	Indstævntes indlæg	59
Regel 113	Appellantens andet indlæg	60
Regel 114	Dato for retsmøde	60
Regel 115	Yderligere beviser	60
Regel 116	Forlængelse af tidsfrister	61
Regel 117	Dom	61
Regel 118	Sigtedes retsstilling efter en appelsag	61
8	FORNYET PRØVELSE AF SAGEN	62
Regel 119	Begæring om fornyet prøvelse af sagen	62
Regel 120	Forundersøgelse	62
Regel 121	Appelsager	62
Regel 122	Hjemvisning af sagen til en domstolsafdeling	63
9	BENÅDNING OG STRAFNEDSÆTTELSE	64
Regel 123	Underretning fra staterne	64
Regel 124	Afgørelse fra præsidenten	64
Regel 125	Almindelige normer i forbindelse med benådning eller strafnedsættelse .	64

*Afsnit 1**Almindelige bestemmelser**Regel 1**Ikrafttræden*

Nærværende procesregler samt regler om bevisførelse, som er vedtaget i medfør af artikel 15 i Statutten for Tribunalet, skal træde i kraft den 14. marts 1994.

*Regel 2**Definitioner*

- (A) I reglerne skal nedenstående udtryk have følgende mening, medmindre andet fremgår af konteksten:

Regler: De regler, der henvises til under regel 1.

Statut: Statutten for Tribunalet, der er vedtaget af Sikkerhedsrådets i henhold til resolution nr. 827 af 25. maj 1993.

Tribunal: Det Internationale Tribunal vedrørende retsforfølgning af personer, der er ansvarlige for alvorlige brud på international humanitær ret begået inden for det tidligere Jugoslaviens territorium siden 1991, oprettet af Sikkerhedsrådet i henhold til resolution nr. 827 af 25. maj 1993.

Sigtede: En person, der er indgivet anklageskrift imod i overensstemmelse med regel 47.

Anholdelse: Det forhold, at en national myndighed tager en mistænkt eller sigtet i varetægtsarrest.

Bureau: Et organ, der udgøres af præsidenten, vicepræsidenten og retsformændene i domstolsafdelingerne.

Efterforskning: Alle aktiviteter, som anklageren påtager sig i henhold til statutten og reglerne med henblik på indsamling af oplysninger og beviser.

Part: Anklager eller sigtede.

Præsident: Præsidenten for Tribunalet.

Anklager: Den anklager, der er udnævnt i medfør af artikel 16 i statutten.

Mistænkt: En person, som anklageren har oplysninger om, som bidrager til at vise, at den pågældende kan have begået en forbrydelse, som er under Tribunalets kompetenceområde.

Offer: En person, som det påstås, at der er begået en forbrydelse, som er under Tribunalets kompetenceområde, imod.

- (B) I reglerne skal hankønsformer også omfatte hunkønsformer og entalsformer også omfatte flertalsformer, og omvendt.

*Regel 3**Arbejdssprog*

- (A) Tribunalets arbejdssprog er engelsk og fransk.
- (B) Sigtede skal have ret til at anvende sit eget sprog.
- (C) Enhver anden person, der giver møde i Tribunalet, kan med forbehold af stk. (D) anvende sit eget sprog, såfremt han ikke har tilstrækkeligt kendskab til et af de to arbejdssprog.
- (D) Sigtedes forsvarer kan anmode retsformanden i den pågældende afdeling om tilladelse til at anvende et andet sprog end de to arbejdssprog eller sigtedes eget sprog. Hvis en sådan tilladelse gives, afholdes udgifterne til tolkning og oversættelse af Tribunalet i det omfang, præsidenten måtte træffe bestemmelse herom, under hensyntagen til forsvarrets førelse og en retfærdig rettergang.
- (E) Justitssekretæren træffer de fornødne foranstaltninger i forbindelse med tolkning og oversættelse til og fra arbejdssprogene.

*Regel 4**Retsmøder uden for Tribunalets hjemsted*

Afdelingerne kan udøve deres funktioner andre steder end dér, hvor Tribunalet har sæ-

de, såfremt dette godkendes af præsidenten af hensyn til en retfærdig rettergang.

Regel 5

Manglende overholdelse af reglerne

Indsigelse fra en af parterne med begrundelse i manglende overholdelse af reglerne mod handlinger begået af en anden part skal gøres gældende ved først givne lejlighed. Indsigelser tages alene til følge, og handlinger erklæres alene for ugyldige, såfremt den pågældende handling er uforenelig med de grundlæggende retfærdighedsprincipper og har ført til justitsmord.

Regel 6

Ændring af regler

- (A) Forslag til ændring af regler kan fremlægges af en dommer, af anklageren eller af justitssekretæren. Et forslag skal vedtages, såfremt det tiltrædes af mindst syv dommere på et plenarmøde i Tribunalet, som skal være indkaldt med underretning til samtlige dommere om forslaget.
- (B) Ændringer af regler kan i øvrigt vedtages på betingelse af, at de enstemmigt godkendes af dommerne.
- (C) Ændringer træder i kraft øjeblikkeligt, men skal ikke forringe sigtedes rettigheder under en verserende retssag.

Regel 7

Autentiske tekster

Den engelske og den franske version af reglerne skal have samme gyldighed. I tilfælde af uoverensstemmelse mellem teksterne skal den version, der er bedst i overensstemmelse med statuttens og reglerens ånd, være gældende.

Afsnit 2

Indbyrdes forrang i tribunalet

Regel 8

Anmodning om oplysninger

Såfremt anklageren finder, at en forbrydelse inden for Tribunalets kompetenceområde er eller har været genstand for efterforskning eller strafferetlig forfølgning ved de nationale domstole i en stat, kan anklageren anmode den pågældende stat om at fremsende alle relevante oplysninger derom til ham. I henhold til artikel 29, stk. 1, i statutten skal den pågældende stat fremsende disse oplysninger til anklageren omgående.

Regel 9

Anklagers anmodning om henvisning

Såfremt anklageren i forbindelse med en efterforskning eller retsforfølgning ved de nationale domstole i en stat finder,

- (i) at den handling, der er iværksat efterforskning i, eller som er genstand for retsforfølgning, har karakter af en almindelig forbrydelse, eller
- (ii) at der ikke er udvist upartiskhed eller uafhængighed, eller at efterforskningen eller retsforfølgningen har haft til formål at beskytte den sigtede mod internationalt strafferetligt ansvar, eller at sagen ikke er behandlet på rette måde, eller
- (iii) at sagen er tæt forbundet med eller på anden måde involverer faktiske eller juridiske spørgsmål af betydning, som kan få følger for efterforskning eller retsforfølgning ved Tribunalet,

kan han foreslå den af præsidenten udpegede domstolsafdeling, at der skal fremsættes en formel anmodning om, at den nationale domstol skal underordne sig Tribunalets kompetence.

*Regel 10**Formel anmodning om henvisning*

- (A) Såfremt den domstolsafdeling, som har fået forelagt et forslag om henvisning med en af de under regel 9 nærmere angivne begrundelser, finder en sådan henvisning hensigtsmæssig, kan domstolsafdelingen fremsætte en formel anmodning til den pågældende stat om, at dens nationale domstol skal underordne sig Tribunalets kompetence.
- (B) Denne anmodning skal indeholde en begæring om, at resultaterne af de efterforskningsmæssige skridt tillige med en udskrift af retsprotokollen og af dommen, hvis denne allerede er afsagt, fremsendes til Tribunallet.
- (C) Såfremt anmodningen til Tribunallet er fremsat af en af domstolsafdelingerne, skal de efterfølgende retsmøder foregå i den anden af Tribunallets domstolsafdelinger.

*Regel 11**Tilfælde, hvor en anmodning om henvisning ikke efterkommes*

Hvis der ikke inden 60 dage efter, at justitssekretæren har underrettet en stat, inden for hvis kompetenceområde efterforskningen eller retsforfølgningen er iværksat, om anmodningen om henvisning, fra denne stat fremsendes et svar, som godtgør over for domstolsafdelingen, at den pågældende stat har taget – eller er i færd med at tage – passende skridt til at efterkomme kendelsen, kan domstolsafdelingen anmode præsidenten om at indberette sagen for Sikkerhedsrådet.

*Regel 12**Nationale domstoles afgørelser*

Med forbehold af artikel 10, stk. 2, i statuten skal de nationale domstoles afgørelser ikke binde Tribunallet.

*Regel 13**Non-bis-in-idem*

Når præsidenten modtager pålidelige oplysninger om, at der er indledt retsforfølgning mod en person ved en national domstol for en forbrydelse, som den pågældende allerede har været retsforfulgt for ved Tribunallet, skal en domstolsafdeling i henhold, *mutatis mutandis*, til den procedure, der er fastsat under regel 10, udstede en begrundet kendelse med anmodning om, at den nationale domstol permanent afbryder retsforfølgningen. Såfremt den nationale stat undlader at gøre dette, kan præsidenten indbringe sagen for Sikkerhedsrådet.

*Afsnit 3**Tribunalets organisation**Del 1 Dommere**Regel 14**Højtidelig erklæring*

- (A) Før dommerne tiltræder deres embede skal hver enkelt dommer aflægge følgende højtidelige erklæring:
 »Jeg erklærer herved højtideligt, at jeg vil opfylde mine pligter og udøve mine beføjelser som dommer ved Det Internationale Tribunal vedrørende retsforfølgning af personer, der er ansvarlige for alvorlige brud på international humanitær ret begået inden for det tidligere Jugoslaviens territorium siden 1991, på en hæderlig, korrekt, upartisk og samvittighedsfuld måde.«
- (B) Erklæringen skal opbevares i Tribunallets arkiv, underskrevet af den pågældende dommer i overværelse af Generalsekretæren for FN eller en repræsentant for denne.

*Regel 15**Inhabilitet hos dommerne*

- (A) Ingen dommer kan fungere som dommer ved retsmøder i sager eller appelsager, hvori han selv har en interesse, eller hvortil han har eller har haft en tilknytning,

som vil kunne påvirke hans upartiskhed. I sådanne sager skal dommeren vige sit sæde og præsidenten udnævne en anden dommer til at fungere i hans sted.

- (B) Enhver part kan anmode retsformanden i en afdeling om, at en dommer skal erklæres for inhabil og træde ud af sagen med ovennævnte begrundelse. Retsformanden skal rådføre sig med den pågældende dommer, og Bureauet skal om fornødent afgøre sagen. Hvis Bureauet tager anmodningen til følge, skal præsidenten udnævne en anden dommer til at fungere i stedet for den dommer, der er erklæret inhabil.
- (C) Dommeren ved den domstolsafdeling, der foretager en prøvelse af et anklageskrift mod en sigtet i henhold til artikel 19 i statuten og i henhold til regel 47, skal ikke fungere som medlem af domstolsafdelingen i retssagen mod den pågældende sigtede person.
- (D) Ingen medlemmer af appelafdelingen kan deltage i en appelsag vedrørende en sag, hvor de har fungeret som medlem af domstolsafdelingen.
- (E) I tilfælde af at en dommer af en eller anden grund er ude af stand til fortsat at fungere som dommer i en verserende retssag, kan retsformanden udsætte sagen, hvis det er sandsynligt, at dette vil være korterevarende. Såfremt det ikke er tilfældet, skal dommeren give meddelelse herom til præsidenten, som kan udnævne en anden dommer til sagen og afgive kendelse om enten, at der skal foretages en fornyet prøvelse af sagen, eller at sagens førelse skal fortsætte fra det pågældende stadium med sigtedes samtykke.

Regel 16

Fratrædelse

En dommer, der træffer bestemmelse om at træde tilbage fra sit embede, skal meddele dette skriftligt til præsidenten, som skal videre-sendende meddelelsen til Generalsekretæren for FN.

Regel 17

Indbyrdes forrang

- (A) Alle dommere er lige i udøvelsen af dommerhvervet uden hensyntagen til tidspunktet for valget eller udnævnelsen eller til alder eller embedsperiode.
- (B) Retsformændene i domstolsafdelingerne skal have indbyrdes forrang i henhold til alder, efter præsidenten og vicepræsidenten.
- (C) Dommere, der er valgt eller udnævnt på forskellige tidspunkter, skal have indbyrdes forrang i henhold til tidspunktet for valget eller udnævnelsen. Dommere, der er valgt eller udnævnt på samme tidspunkt, skal have indbyrdes forrang i henhold til alder.
- (D) I tilfælde af genvalg skal der tages hensyn til den samlede embedsperiode som dommer ved Tribunalet.

Del 2 Præsidentskabet

Regel 18

Valg af præsident

- (A) Præsidenten vælges for en periode af to år eller en kortere periode, som falder sammen med længden af hans embedsperiode som dommer. Præsidenten kan genvælges én gang.
- (B) Hvis præsidenten ophører med at være medlem af Tribunalet eller trækker sig tilbage fra sit embede før udløbet af embedsperioden, vælger dommerne af deres egen midte en efterfølger for den resterende del af perioden.
- (C) Præsidenten vælges med stemmeflertal blandt de dommere, der beklæder Tribunalet. Hvis ingen af dommerne opnår et sådant stemmeflertal, begrænses anden afstemning til at omfatte de to dommere, der har opnået det højeste antal stemmer ved første afstemning. I tilfælde af stemmelighed ved anden afstemning erklæres den dommer, der har forrang i henhold til regel 17, for valgt.

*Regel 19**Præsidentens funktioner*

Præsidenten skal fungere som retsformand ved alle Tribunalets plenarmøder. Præsidenten skal koordinere afdelingernes arbejde, føre tilsyn med Justitskontorets aktiviteter og udøve alle de øvrige funktioner, som han har fået tildelt i medfør af statuten og reglerne.

*Regel 20**Vicepræsidenten*

- (A) Vicepræsidenten vælges for en periode af to år eller for en kortere periode, som falder sammen med længden af hans embedsperiode som dommer. Vicepræsidenten kan genvælges én gang.
- (B) Vicepræsidenten kan fungere som medlem af en domstolsafdeling eller af appelafdelingen.
- (C) Regel 18 (B) og (C) finder anvendelse på vicepræsidenten *mutatis mutandis*.

*Regel 21**Vicepræsidentens funktioner*

Med forbehold af regel 22 (B) skal vicepræsidenten udøve præsidentens funktioner i tilfælde af dennes fravær, eller hvis denne er ude af stand til at fungere i embedet.

*Regel 22**Substituering*

- (A) Såfremt hverken præsidenten eller vicepræsidenten kan udføre præsidentens funktioner, skal disse varetages af den øverste dommer, som fastlagt i henhold til regel 17.
- (B) Såfremt præsidenten er ude af stand til at udøve sine funktioner som retsformand for appelafdelingen, skal denne afdeling vælge en retsformand af sin egen midte.

*Del 3 Tribunalets interne funktion**Regel 23**Bureauet*

- (A) Bureauet udgøres af præsidenten, vicepræsidenten og domstolsafdelingernes retsformænd.
- (B) Præsidenten skal høre de øvrige medlemmer af Bureauet i forbindelse med alle væsentlige spørgsmål vedrørende den måde, Tribunallet fungerer på.
- (C) En dommer kan gøre ethvert medlem af Bureauet opmærksom på spørgsmål, som efter dennes mening burde drøftes af Bureauet eller forelægges på et plenarmøde i Tribunallet.

*Regel 24**Tribunalets plenarmøder*

Dommerne skal afholde plenarmøder med det formål:

- (i) at vælge præsident eller vicepræsident,
- (ii) at godkende og ændre regler,
- (iii) at godkende den årlige beretning, der aflægges i henhold til artikel 34 i statuten,
- (iv) at træffe afgørelse i anliggender vedrørende afdelingernes og Tribunalets interne funktionsmåde,
- (e) at fastlægge eller føre tilsyn med de vilkår, som varetægtsfængslingen foregår under,
- (f) at udøve andre funktioner i henhold til statuten eller reglerne.

*Regel 25**Tidspunkter for plenarmøder*

- (A) Datoerne for Tribunalets plenarmøder vedtages normalt hvert år i juli måned for det efterfølgende kalenderår.
- (B) Præsidenten skal udsende indkaldelse til andre plenarmøder, hvis mindst seks af dommerne kræver dette. Der kan indkaldes til plenarmøder på et hvilket som helst tidspunkt, hvor udøvelsen af præsidentens

funktioner i henhold til statuten eller reglerne gør det påkrævet.

Regel 26

Afstemning

- (A) De enkelte plenarmøder i Tribunalet er beslutningsdygtige, når syv dommere er til stede.
- (B) Med forbehold af regel 6 (A) og (B) og regel 18 (C) træffes beslutningerne på Tribunalets plenarmøder ved stemmeflertal blandt de dommere, der er til stede. I tilfælde af stemmelighed har præsidenten eller den dommer, der fungerer i dennes sted, den afgørende stemme.

Del 4 Afdelingerne

Regel 27

Turnus

- (A) Dommerne roterer regelmæssigt mellem domstolsafdelingerne og appelafdelingen. Denne turnus skal tage hensyn til en effektiv afvikling af sagerne.
- (B) Dommerne skal indtage deres sæde i den nye afdeling, så snart præsidenten finder det hensigtsmæssigt under hensyntagen til afviklingen af verserende sager.
- (C) Præsidenten kan til enhver tid midlertidigt overflytte et medlem af en domstolsafdeling eller af appelafdelingen til en anden afdeling.

Regel 28

Prøvelse af anklageskrift

Præsidenten skal hvert år i juli måned – og efter høring af dommerne – udnævne en dommer ved en domstolsafdeling for hver enkelt måned af det følgende kalenderår, som skal have tilsendt anklageskrifterne for at foretage en prøvelse heraf i henhold til regel 47. Listen med disse udnævnelser skal offentliggøres.

Regel 29

Votering

Voteringerne i afdelingerne sker for lukkede døre og skal være hemmelige.

Del 5 Justitskontoret

Regel 30

Udnævnelse af justitssekretær

I henhold til artikel 17, stk. 3, i statuten skal præsidenten bede om dommernes vurdering af kandidaterne til posten som justitssekretær før høring af Generalsekretæren for FN i medfør af artikel 17, stk. 3, i statuten.

Regel 31

Udnævnelse af vicejustitssekretær samt personale til justitskontoret

Justitssekretæren skal efter høring af Bureauet fremlægge sine forslag for Generalsekretæren for FN vedrørende udnævnelse af vicejustitssekretær og øvrigt personale til justitskontoret.

Regel 32

Højtidelig erklæring

- (A) Justitssekretæren skal før tiltrædelse af embedet aflægge følgende erklæring over for præsidenten:
- »Jeg erklærer herved højtideligt, at jeg vil opfylde de pligter, der påhviler mig som justitssekretær for Det Internationale Tribunal vedrørende retsforfølgning af personer, der er ansvarlige for alvorlige brud på international humanitær ret begået inden for det tidligere Jugoslaviens territorium siden 1991, med skøn og retfærdighed og god samvittighed, og at jeg korrekt vil overholde alle bestemmelserne i Tribunalets statut og procesregler samt regler om bevisførelse«.
- (B) Vicejustitssekretæren skal før tiltrædelse af embedet aflægge en tilsvarende erklæring over for præsidenten.
- (C) Hele personalet ved justitskontoret skal

aflægge en tilsvarende erklæring over for justitssekretæren.

Regel 33

Justitssekretærens funktioner

Justitssekretæren skal bistå afdelingerne, Tribunalets plenarmøder, dommerne samt anklageren i udførelsen af deres funktioner. Justitssekretæren skal rapportere til præsidenten og som sådan være ansvarlig for administration og betjening af Tribunalet og fungere som Tribunalets kommunikationskanal.

Regel 34

Ofre og vidner

(A) Der oprettes en afdeling for ofre og vidner, som skal rapportere til justitssekretæren, bestående af kvalificeret personale og med det formål:

- (a) at foreslå beskyttelsesforanstaltninger for ofre og vidner i henhold til artikel 22 i statuten, og
- (b) at yde vejledning og støtte til disse, særligt i sager vedrørende voldtægt og seksuelt overgreb.

(B) Ved udnævnelsen af dette personale skal der tages behørigt hensyn til, at der ansættes kompetent kvindeligt personale.

Regel 35

Protokol

Med undtagelse af de tilfælde, hvor der i henhold til regel 81 føres en fuldstændig retsprotokol, skal justitssekretæren – eller personale i justitskontoret udpeget af justitssekretæren – føre protokol over Tribunalets plenarmøder samt de møder, der holdes i afdelingerne, bortset fra voteringer, der foretages for lukkede døre.

Regel 36

Retsprotokol

Justitssekretæren skal føre en retsprotokol, der skal indeholde en fortegnelse over alle de nærmere omstændigheder ved hver enkelt sag,

der indbringes for Tribunalet. Retsprotokollen skal være offentligt tilgængelig.

Del 6 Anklageren

Regel 37

Funktioner

- (A) Anklageren skal udøve alle de funktioner, der er fastsat i statuten i overensstemmelse med reglerne og sådanne bestemmelser, som han måtte udforme.
- (B) Anklagerens beføjelser i henhold til del 4 – 8 i reglerne kan udøves af personale i anklagerens kontor, som han har godkendt, eller af personer, der handler efter hans anvisning.

Regel 38

Viceanklager

- (A) Anklageren skal indsende forslag til Generalsekretæren for FN vedrørende udnævnelsen af en viceanklager.
- (B) Viceanklageren udøver anklagerens funktioner i dennes fravær eller i tilfælde af, at denne er ude af stand til at fungere i embedet, eller efter instrukser fra anklageren.

Afsnit 4

Efterforskning og mistænktes rettigheder

Del 1 Efterforskning

Regel 39

Ledelse af efterforskning

Anklageren kan under ledelsen af en efterforskning:

- (a) indstævne og afhøre mistænkte personer, ofre og vidner samt nedskrive disses forklaringer, indsamle bevismateriale og udføre efterforskning på stedet,
- (b) påtage sig sådanne øvrige forhold, som han måtte finde nødvendige for at afslutte efterforskningen samt forberedelsen og førelsen af retsforfølgningen under retssagen,

- (c) til det formål bede om bistand fra de pågældende statslige myndigheder, såvel som fra relevante internationale organer, herunder INTERPOL, og
- (d) begære sådanne kendelser, som måtte være nødvendige, fra en domstolsafdeling eller en dommer.

Regel 40

Midlertidige foranstaltninger

I tilfælde af hastesager kan anklageren anmode en stat om:

- (a) midlertidigt at anholde en mistænkt,
- (b) at beslaglægge fysisk bevismateriale,
- (c) at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at undgå, at en mistænkt eller sigtet undviger, at der sker forurettelse af eller fremsættes trusler over for et offer eller et vidne, eller at bevismateriale destrueres.

Regel 41

Opbevaring af informationer

Anklageren er ansvarlig for opbevaring, lagring og sikkerhed i forbindelse med informationer og fysisk bevismateriale, der modtages under anklagerens efterforskning.

Regel 42

Mistænktes rettigheder under efterforskningen

- (A) En mistænkt, der skal afhøres af anklageren, har følgende rettigheder, som anklageren skal underrette den pågældende om inden afhøringen på et sprog, som den pågældende taler og forstår:
 - (a) ret til at få bistand af en forsvarer efter eget valg eller til at få beskikket vederlagsfri juridisk bistand, såfremt han ikke har tilstrækkelige midler til selv at betale herfor, og

- (b) ret til vederlagsfri bistand af en tolk, såfremt han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes under afhøringen.

- (B) Afhøring af en mistænkt skal ikke finde sted, uden at forsvareren er til stede, medmindre den mistænkte frivilligt har givet afkald på retten til at få en forsvarer. Hvis den mistænkte efterfølgende udtrykker ønske om at få en forsvarer - efter først at have givet afkald derpå - skal afhøringen indstilles og først genoptages, når den mistænkte har skaffet sig eller fået beskikket en forsvarer.

Regel 43

Optagelse af afhøring af mistænkte

Når anklageren afhører en mistænkt, skal afhøringen optages på lydbånd eller på videobånd i overensstemmelse med følgende procedure:

- (i) den mistænkte skal underrettes på et sprog, som han taler og forstår, om at afhøringen optages på lyd- eller videobånd,
- (ii) såfremt der sker afbrydelser under afhøringen, skal dette skrives ned sammen med tidspunktet for afbrydelsen, inden bånd- eller videooptagelsen afsluttes. Tidspunktet for genoptagelsen af afhøringen skal ligeledes skrives ned,
- (iii) ved afhøringens afslutning skal der gives den mistænkte mulighed for at komme med eventuelle tilføjelser og for at præcisere det, han har sagt. Tidspunktet for afhøringens afslutning skal skrives ned,
- (iv) båndet renskrives derefter, og den mistænkte skal have udleveret en kopi af udskriften samt en kopi af det bånd, der er blevet optaget, eller, hvis der er anvendt et anlæg til flere optagelser, da et af originalbåndene, og
- (v) efter at der af hensyn til udskrivningen måtte være lavet en kopi af det bånd, der er optaget, forsegles originalbåndet - eller det ene af original-

båndene – i den mistænkte overværelse og forsynes med anklagerens og mistænkte underskrift.

Del 2 Forsvarere

Regel 44

Udpegning af forsvarere og forsvareres kvalifikationer

Den af mistænkte eller sigtede engagerede forsvarer skal indsende sin fuldmagt til justitssekretæren ved først givne lejlighed. En forsvarer skal anses for at være kompetent til at repræsentere en mistænkt eller sigtet, hvis han godtgør over for justitssekretæren, at han har advokatbestalling i en bestemt stat eller er professor i jura ved et universitet.

Regel 45

Beskikkelse af forsvarer

- (A) Justitssekretæren skal føre en fortegnelse over forsvarere, der taler et – eller begge – af Tribunalets arbejdssprog, og som opfylder kravene i regel 44 og har tilkendegivet, at de er villige til at lade sig beskikke af Tribunalet for ubemidlede, mistænkte eller sigtede personer.
- (B) Kriterierne for afgørelsen af, om en person er ubemidlet, skal fastlægges af justitssekretæren og godkendes af dommerne.
- (C) Ved beskikkelse af forsvarer for en ubemidlet, mistænkt eller sigtet person skal følgende procedure følges:
 - (i) en begæring om beskikkelse af forsvarer fremsendes til justitssekretæren,
 - (ii) justitssekretæren undersøger, om mistænkte eller anklagede er i besiddelse af nogen midler, og afgør, om kriterierne for at være ubemidlet er opfyldt,
 - (iii) hvis justitssekretæren bestemmer, at kriterierne er opfyldt, beskikker han en forsvarer ud fra listen. Hvis han bestemmer det modsatte, skal han underrette mistænkte eller sigtede om, at anmodningen er afvist.

(D) Hvis en begæring afvises, kan der indsendes en ny begæring fra en mistænkt eller sigtet til justitssekretæren, hvis det er godtgjort, at der er sket en ændring i forholdene.

(E) Justitssekretæren skal beskikke en forsvarer til en mistænkt eller sigtet, som ikke selv skaffer sig en forsvarer eller anmoder om at få beskikket en forsvarer, medmindre den mistænkte eller sigtede skriftligt vælger at føre sit eget forsvar.

(F) Justitssekretæren skal efter høring af dommerne fastlægge kriterierne for betaling af honorar til den beskikkede forsvarer.

Regel 46

Misligholdelse af forpligtelser fra forsvarers side

- (A) En afdeling kan efter at have givet en advarsel afvise at lade en forsvarer give møde, hvis dennes adfærd efter afdelingens opfattelse er stødende eller af grov karakter eller på anden måde hindrer sagens behørlige fremme.
- (B) En dommer eller en afdeling kan ligeledes – med præsidentens samtykke – indberette en misligholdelse fra forsvarers side til det faglige organ, der regulerer forsvarernes adfærd i den stat, hvor han har fået bestalling, eller – hvis der er tale om en professor, som ikke på anden måde har bestalling – da til styrelsesrådet ved den pågældendes universitet.

Afsnit 5

Før retssagen

Del 1 Anklageskrifter

Regel 47

Indgivelse af anklageskrift fra anklageren

- (A) Hvis anklageren under en efterforskning finder det godtgjort, at der er tilstrækkeligt bevismateriale til, at der er rimelig grund til at formode, at en mistænkt har begået en forbrydelse inden for Tribunalets kompetenceområde, skal anklageren forberede og fremsende til justitssekretæren et anklageskrift, som skal godkendes

af en dommer, sammen med materiale til støtte derfor.

- (B) Anklageskriftet skal indeholde den mistænkte navn og særlige forhold samt en kortfattet fremstilling af sagens fakta og den forbrydelse, som mistænkte er tiltalt for.
- (C) Justitssekretæren fremsender anklageskriftet og det ledsagende materiale til den dommer, der er udpeget på det pågældende tidspunkt i henhold til regel 28, og som skal underrette anklageren om, hvilken dato der er berammet for en prøvelse af anklageskriftet.
- (D) Ved prøvelsen af anklageskriftet skal dommeren høre anklageren, som kan fremlægge yderligere materiale til støtte for et anklagepunkt. Dommeren kan derefter stadfæste eller afvise hvert enkelt punkt i anklageskriftet eller udsætte prøvelsen af anklageskriftet.
- (E) Afvisning af et punkt i anklagen udelukker ikke anklageren fra efterfølgende at fremsætte et nyt anklageskrift baseret på de for det pågældende punkt tilgrundliggende handlinger, såfremt der er yderligere bevismateriale til støtte herfor.

Regel 48

Kumulation af flere sigtede

Personer, der er anklaget for samme forbrydelse eller for forskellige forbrydelser begået under samme handlingsforløb, kan sigtes og retsforfølges in solidum.

Regel 49

Kumulation af flere forbrydelser

To eller flere forbrydelser kan sammenfattes i et anklageskrift, hvis de handlinger, der er begået, sammen udgør det samme handlingsforløb og de pågældende forbrydelser er begået af den samme sigtede person.

Regel 50

Ændring af anklageskrift

Anklageren kan ændre et anklageskrift uden tilladelse på et hvilket som helst tidspunkt inden godkendelsen deraf. Derefter kan det kun ændres med tilladelse fra den dommer, der har godkendt anklageskriftet, eller med domstolsafdelingens tilladelse, hvis det sker under retssagen. Hvis en sådan tilladelse gives, fremsendes det ændrede anklageskrift til sigtede og dennes forsvarer, og om fornødent udskydes datoen for domsforhandlingen for at sikre tilstrækkelig tid til forberedelsen af forsvaret.

Regel 51

Frafald af anklageskrift

- (A) Anklageren kan frafalde et anklageskrift uden tilladelse på et hvilket som helst tidspunkt inden godkendelsen deraf. Derefter kan det kun frafalde med tilladelse fra den dommer, som har godkendt det, eller med domstolsafdelingens tilladelse, hvis det sker under retssagen.
- (B) Hvis et anklageskrift frafalder, skal den mistænkte eller sigtede og dennes forsvarer omgående underrettes derom.

Regel 52

Offentligt anklageskrift

Med forbehold af regel 53 skal anklageskriftet offentliggøres, efter at en dommer eller en domstolsafdeling har godkendt dette.

Regel 53

Hemmeligholdelse af anklageskrift

- (A) Ved godkendelsen af et anklageskrift kan dommeren efter høring af anklageren afgive kendelse om, at anklageskriftet ikke skal offentliggøres, før det er forkyndt for sigtede eller, hvis der er flere sigtede, da alle sigtede personer.
- (B) En dommer eller en domstolsafdeling kan efter høring af anklageren ligeledes afgive kendelse om, at et anklageskrift eller en del deraf eller et specielt dokument eller

specielle oplysninger ikke skal offentliggøres, hvis den pågældende dommer eller afdeling sikrer sig, at afsigelsen af en sådan kendelse sker af hensyn til forsvarlig retspleje.

Del 2 Kendelser og ordrer

Regel 54

Almindelige regler

En dommer eller en domstolsafdeling kan efter anmodning fra en af parterne, eller *proprio motu*, afsige kendelser, stævninger og ordrer, der måtte være nødvendige for efterforskning eller for forberedelse eller førelse af retsagen.

Regel 55

Anholdelsesordrer

- (A) En anholdelsesordre skal underskrives af en dommer og være forsynet med Tribunalets segl. Den skal ledsages af en kopi af anklageskriftet samt en erklæring om sigtedes rettigheder. Disse rettigheder omfatter de rettigheder, der er fastsat i artikel 21 i statutten og i regel 42 og regel 43 *mutatis mutandis*, sammen med sigtedes ret til ikke at udtale sig og til at blive gjort opmærksom på, at enhver forklaring, som han afgiver, skrives ned og kan blive brugt i bevisførelsen.
- (B) Ordre om anholdelse og overgivelse af sigtede til Tribunalet skal fremsendes af justitssekretæren til de nationale myndigheder i den stat, inden for hvis territorium eller under hvis kompetenceområde eller kontrol sigtede er bosat, eller hvor hans sidst kendte opholdssted var, sammen med en vejledning om, at sigtede på tidspunktet for anholdelsen skal have oplæst anklageskriftet samt erklæringen om sigtedes rettigheder på et sprog, som han forstår, og at han skal gøres opmærksom derpå på det pågældende sprog.
- (C) Når en anholdelsesordre afsagt af Tribunalet iværksættes, kan der gives mulighed for, at en medarbejder fra anklagerens

kontor er til stede fra anholdelsestidspunktet.

Regel 56

Samarbejde mellem staterne

Den stat, som en anholdelsesordre fremsendes til, skal omgående foretage handling, med al behørig omhu, for at sikre en hensigtsmæssig og effektiv udførelse af ordren i overensstemmelse med artikel 29 i statutten.

Regel 57

Procedure efter anholdelsen

Efter sigtedes anholdelse skal den pågældende stat tilbageholde sigtede og omgående underrette justitssekretæren. Det praktiske arrangement i forbindelse med overførsel af sigtede til Tribunalets sæde aftales mellem de pågældende myndigheder i staten og justitssekretæren.

Regel 58

Nationale udleveringsbestemmelser

Uanset at der måtte eksistere eventuelle juridiske hindringer for overgivelse eller overførsel af sigtede til Tribunalet i henhold til den pågældende stats nationale lovgivning eller udleveringsaftaler, skal de i artikel 29 i statutten fastlagte forpligtelser være gældende.

Regel 59

Manglende iværksættelse af en ordre

- (A) Såfremt den stat, hvortil en anholdelsesordre er fremsendt, har været ude af stand til at gennemføre ordren, skal staten omgående underrette justitssekretæren om dens manglende evne og angive begrundelserne derfor.
- (B) Hvis der ikke inden for et rimeligt tidsrum, efter at anholdelsesordren er fremsendt til staten, er givet meddelelse om, at der er taget handling, skal anholdelsesordren anses for at være unldadt at være iværksat, og Tribunalet kan via præsiden-

ten underrette Sikkerhedsrådet i overensstemmelse hermed.

Regel 60

Bekendtgørelse af anklageskriftet

Efter anmodning fra anklageren skal der fremsendes en bekendtgørelsesformular fra justitssekretæren til de nationale myndigheder i en stat eller flere stater, inden for hvis territorium anklageren har begrundet formodning om, at sigtede kan findes, med henblik på at få denne offentliggjort i aviser, der har et stort oplag inden for det pågældende territorium, med tilkendegivelse over for sigtede af, at anklageren søger at forkynde et anklageskrift mod sigtede.

Regel 61

Procedure ved undladelse af iværksættelse af en ordre

(A) Såfremt en anholdelsesordre ikke er blevet iværksat og anklageskriftet som følge heraf ikke er blevet personligt forkyndt og anklageren godtgør over for en dommer ved en domstolsafdeling:

- (i) at han har truffet alle rimelige foranstaltninger til gennemførelse af en personlig forkyndelse, herunder anmodning om bistand fra vedkommende myndigheder i den stat, inden for hvis territorium eller under hvis kompetenceområde og kontrol den person, for hvem der skal ske forkyndelse, er bosat, eller hvor denne – anklageren bekendt – sidst var bosat, og
- (ii) at han i øvrigt har forsøgt at underrette sigtede om eksistensen af anklageskriftet ved at søge at offentliggøre bekendtgørelser i aviser i henhold til regel 60,

skal dommeren afgive kendelse om, at anklageskriftet af anklageren skal fremsendes til domstolsafdelingen.

(B) Efter at have opnået en sådan kendelse skal anklageren fremsende anklageskriftet til domstolsafdelingen tillige med alt det bevismateriale, der var til rådighed for

den dommer, som oprindeligt godkendte anklageskriftet.

- (C) Hvis domstolsafdelingen på grundlag af dette bevismateriale - tillige med yderligere bevismateriale, som anklageren måtte fremføre – finder det godtgjort, at der er rimelig grund til at formode, at sigtede har begået alle eller en hvilken som helst af de forbrydelser, han er sigtet for i anklageskriftet, skal afdelingen fastlægge dette. Domstolsafdelingen skal foranledige de relevante dele af anklageskriftet oplæst af anklageren tillige med en redegørelse for indsatsen for at få gennemført den i stk. (A) ovenfor nævnte forkyndelse.
- (D) Domstolsafdelingen skal ligeledes udstede en international anholdelsesordre vedrørende sigtede, som skal fremsendes til alle stater.
- (E) Hvis anklager godtgør over for domstolsafdelingen, at undladelsen af at gennemføre en personlig forkyndelse helt eller delvis skyldtes, at en stat har undladt eller afvist at samarbejde med Tribunalet i henhold til artikel 29 i statutten, skal Tribunalet bekræfte dette, i hvilket tilfælde præsidenten skal underrette Sikkerhedsrådet.

Regel 62

Første fremstilling af sigtede

Sigtede skal efter overførsel til Tribunalets sæde uden ugrundet ophold stilles for retten og formelt sigtes. Den pågældende domstolsafdeling skal:

- (i) sikre sig, at sigtedes ret til en forsvarer respekteres,
- (ii) oplæse anklageskriftet eller foranledige det oplæst for sigtede på et sprog, som han taler og forstår, og sikre sig, at sigtede forstår anklageskriftet,
- (iii) anmode sigtede om at erklære sig skyldig eller ikke skyldig og, såfremt sigtede undlader dette, nedlægge påstand om frifindelse på hans vegne,
- (iv) anmode justitssekretæren om at be-

Bilag til f. t. l. vedr. krigsforbrydelser i det tidl. Jugoslavien

ramme en dato for domsforhandlingen.

deværelsen af en sigtet, der har været løsladt eller af anden grund er på fri fod.

*Regel 63**Afhøring af sigtede*

Efter første fremstilling af sigtede må anklageren kun afhøre ham, såfremt hans forsvarer er til stede og afhøringen optages på bånd eller på video i overensstemmelse med den procedure, der er fastlagt i regel 43. Anklager skal ved afhøringens begyndelse oplyse sigtede om, at han ikke har pligt til at udtale sig, medmindre han selv ønsker det, men at alt, hvad han siger, kan blive brugt i bevisførelsen.

*Regel 64**Varetægt*

Efter overførsel til Tribunalets sæde tages sigtede i varetægt på et opholdssted, der er stillet til rådighed af værtslandet eller af et andet land. Præsidenten kan efter anmodning fra en af parterne anmode om en ændring af de vilkår, som varetægtsfængslingen af sigtede foregår under.

*Regel 65**Foreløbig løsladelse*

- (A) Når sigtede er taget i forvaring, kan han kun løslades ved en kendelse afsagt af en domstolsafdeling.
- (B) Domstolsafdelingen kan kun afsige kendelse om løsladelse i ganske særlige tilfælde og kun, hvis den er overbevist om, at sigtede vil møde op til retssagen, såfremt han løslades, og ikke vil udgøre nogen fare for eventuelle ofre, vidner eller andre personer.
- (C) Domstolsafdelingen kan fastsætte de vilkår for sigtedes løsladelse, som den måtte finde hensigtsmæssige, herunder om kaution og opfyldelse af de vilkår, der skønnes nødvendige for at sikre hans tilstedeværelse under retssagen og beskyttelse af andre.
- (D) Om fornødent kan domstolsafdelingen afsige en anholdelsesordre for at sikre tilste-

*Del 3 Bevisførelse**Regel 66**Anklagers oplysningspligt*

- (A) Anklageren skal så hurtigt, som det er praktisk muligt efter første fremstilling af sigtede, stille kopier af det materiale, som ledsagede anklageskriftet, da det blev fremlagt til godkendelse, til rådighed for forsvareren.
- (B) Anklageren skal efter anmodning give forsvareren adgang til at gøre sig bekendt med bøger, dokumenter, fotografier og andre effekter, som er i hans forvaring, eller som han har rådighed over, og som er af betydning for forberedelsen af forsvaret, eller som anklageren har til hensigt at fremlægge som bevis under retssagen, eller som er taget fra eller tilhørte sigtede.

*Regel 67**Gensidig oplysningspligt*

- (A) Så hurtigt, som det er rimeligt muligt, og under alle omstændigheder før retssagen indledes:
- (i) skal anklageren underrette forsvareren om navnene på de vidner, som han har til hensigt at føre som bevis for sigtedes skyld og som modbevis for enhver forsvarspåstand, som anklageren har modtaget underretning om i overensstemmelse med stk. (ii) nedenfor,
- (ii) skal forsvareren underrette anklageren om, at han har til hensigt
- (a) at føre bevis for alibi. I dette tilfælde skal underretningen angive det sted eller de steder, hvor sigtede påstår at have været til stede på tidspunktet for den påståede forbrydelse, navn og adresse på vidner samt andet bevismateriale, som sigtede har til hensigt at påberåbe sig for at føre bevis for sit alibi,

- (b) særlige indsigelsesgrunde, herunder om bortfald eller lempelse af strafansvar som følge af manglende evne til at handle fornuftsmæssigt, i hvilket tilfælde underretningen skal anføre navn og adresse på vidner og andet bevismateriale, som sigtede har til hensigt at påberåbe sig for at godtgøre den særlige indsigelsesgrund.
- (B) Forsvarerens undladelse af at give underretning i henhold til denne regel medfører ikke nogen begrænsning i sigtedes ret til at aflægge vidnesbyrd om ovennævnte indsigelser.
- (C) Såfremt forsvareren fremsætter en anmodning i medfør af regel 66 (B), har anklageren ret til at gøre sig bekendt med bøger, dokumenter, fotografier og andre effekter, som er i forsvarerens forvaring, eller som han har rådighed over, og som han har til hensigt at fremlægge som bevis under retsagen.
- (D) Såfremt en af parterne får kendskab til yderligere beviser eller materiale, som skulle have været fremlagt tidligere i henhold til disse regler, skal vedkommende straks underrette den anden part og domstolsafdelingen om eksistensen af sådanne yderligere beviser eller materiale.

Regel 68

Oplysning om diskulperende beviser

Anklageren skal, så hurtigt som det er praktisk muligt, over for forsvareren oplyse om eksistensen af beviser, som anklageren har kendskab til, og som på nogen måde kan tjene til bevis for sigtedes uskyld eller til lempelse af sigtedes skyld for en forbrydelse, som der er rejst tiltale for i anklageskriftet.

Regel 69

Beskyttelse af ofre og vidner

- (A) Under særlige omstændigheder kan anklageren anmode domstolsafdelingen om at afsige kendelse om hemmeligholdelse af et offers eller vidnes identitet, såfremt

vedkommende måtte være i fare eller udsat for risiko, indtil vedkommende kan bringes under Tribunalets beskyttelse.

- (B) Med forbehold af regel 75 skal identiteten af ofret eller vidnet afsløres i tilstrækkelig god tid før retssagens indledning for at give tilstrækkelig tid til forberedelsen af forsvaret.

Regel 70

Forhold, der ikke er omfattet af oplysningspligten

Uanset bestemmelserne i regel 66 og regel 67 er rapporter, notater og andre interne dokumenter, der udarbejdes af en part, vedkommendes medhjælpere eller repræsentanter i forbindelse med efterforskning eller forberedelse af en sag, ikke omfattet af oplysningspligten eller pligten til at give underretning i henhold til disse regler.

Del 4 Vidneudsagn

Regel 71

Vidneudsagn

- (A) Domstolsafdelingen kan efter anmodning fra en af parterne under ganske særlige omstændigheder og af hensyn til en forsvarlig retspleje afsige kendelse om, at der skal optages skriftlige vidneudsagn til brug for retssagen, og skal i denne forbindelse udpege en retsmedarbejder som ansvarlig herfor.
- (B) Anmodning om aflæggelse af vidneudsagn skal være skriftlig og skal indeholde navn og opholdssted for den person, der aflægger vidneudsagnet, tid og sted for aflæggelsen, en erklæring om de forhold, som vedkommende afhøres om, og skal anføre de særlige omstændigheder, der retfærdiggør aflæggelse af skriftligt vidneudsagn.
- (C) Såfremt anmodningen efterkommes, skal den part, der ønskede vidneudsagnet aflagt, give den anden part en rimelig frist, og vedkommende skal have ret til at overvære aflæggelsen af vidneudsagnet og til

at modafhøre den person, hvis vidneudsagn optages.

- (D) Optagelse af vidneudsagn kan også ske i form af en videooptagelse.
- (E) Den ansvarlige retsmedarbejder skal sikre, at optagelsen af vidneudsagnet sker i overensstemmelse med disse regler, og at det indføres i retsbogen, herunder også modafhøring og eventuelle indsigelser fra den anden parts side, som skal afgøres af domstolsafdelingen. Han fremlægger retsbogen for domstolsafdelingen.

- (B) Enhver anmodning fra sigtedes side af den art, der er omhandlet i stk. (A) ovenfor, skal fremsættes inden 60 dage efter den første fremstilling i retten og under alle omstændigheder, før selve behandlingen af retssagen indledes.
- (C) Undladelse af at fremsætte en anmodning inden for den fastsatte frist skal anses for frafald af retten hertil. Såfremt der foreligger en gyldig grund hertil, kan domstolsafdelingen ophæve et sådant frafald.

Afsnit 6

Del 5 Kendelser forud for sagens behandling

Regel 72

Almindelige bestemmelser

- (A) Efter den første fremstilling af sigtede kan hver af parterne anmode domstolsafdelingen om afsigelse af en kendelse eller iværksættelse af et retsmiddel. Sådanne anmodninger kan være skriftlige eller mundtlige efter domstolsafdelingens skøn.
- (B) Domstolsafdelingen skal træffe afgørelse om sådanne anmodninger *in limine litis*.

Regel 73

Sigtedes anmodninger om en kendelse

- (A) Anmodninger om kendelser fra sigtedes side omfatter:
- (i) indsigelser vedrørende manglende kompetence,
 - (ii) indsigelser vedrørende mangler eller fejl i udformningen af anklageskriftet,
 - (iii) begæring om udelukkelse af beviser, der er frataget sigtede, eller som har tilhørt ham,
 - (iv) begæring om udskillelse af forbrydelser, der er sammenfattet i et enkelt anklageskrift i henhold til regel 49 eller om separat behandling i henhold til regel 82 (B),
 - (v) indsigelser begrundet i manglende efterkommelse af en anmodning om advokatbistand.

Sagens førelse i domstolsafdelingerne

Del 1 Almindelige bestemmelser

Regel 74

Amicus Curiae

En afdeling kan, hvis den finder det ønskeligt for sagens rette afgørelse, indkalde eller tillade en stat, organisation eller person til at give møde og afgive indlæg vedrørende ethvert spørgsmål, som afdelingen fastsætter.

Regel 75

Beskyttelse af ofre og vidner

- (A) En dommer eller en domstolsafdeling kan *proprio motu* eller efter anmodning fra den anden part eller fra det pågældende offer eller vidne afsige kendelse om passende foranstaltninger med henblik på at sikre ofres og vidners privatliv og for at beskytte dem, såfremt disse foranstaltninger ikke er i strid med sigtedes rettigheder.
- (B) En afdeling kan afholde *ex parte* (ikke-kontradiktoriske) retsmøder med henblik på at afgøre, om den skal afsige kendelse om:
- (i) foranstaltninger med henblik på at forhindre offentliggørelse i offentligheden eller i medierne af et offers eller vidnes identitet og opholdssted eller identitet og opholdssted for personer, der er relateret eller knyttet til vedkommende, i form af:
 - (a) slettelse af navn og andre identifi-

cerende oplysninger fra afdelingens offentlige optegnelser,

- (b) hemmeligholdelse for offentligheden af retsprotokoller, der identificerer ofret,
 - (c) aflæggelse af vidneudsagn ved hjælp af billed- eller stemmefordrejende udstyr eller ikke offentlig fjernsynsoptagelse,
 - (d) anvendelse af pseudonym.
- (ii) lukkede retsmøder, i overensstemmelse med regel 79,
 - (iii) passende foranstaltninger med henblik på at lette aflæggelse af vidneudsagn for sårbare ofre og vidner som f.eks. anvendelse af ikke offentlig fjernsynsoptagelse.
- (C) En afdeling skal, når det er nødvendigt, udøve kontrol med den måde, hvorpå afhøring finder sted, for at undgå chikane og intimidering.

Regel 76

Tolkes og oversætteres edsafklæggelse

Før udførelsen af deres opgaver skal tolke og oversættere aflægge ed på at udføre dem korrekt, uafhængigt, upartisk og med fuld respekt af deres tavshedspligt.

Regel 77

Foragt for retten

- (A) Med forbehold af bestemmelserne i stk. 90 (D) kan et vidne, der nægter eller stædigt undlader at svare på et spørgsmål, der er af betydning for den sag, domstolsafdelingen behandler, anses for at udvise foragt for Tribunalet. Domstolsafdelingen kan idømme ham en bøde på ikke over 10.000 US\$ eller fængsel i op til 6 måneder.
- (B) Domstolsafdelingen kan dog fritage et vidne fra pligten til at svare af årsager, som den finder begrundede.
- (C) Betaling af bøde sker til justitssekretæren og skal regnskabsføres separat.

Regel 78

Åbne retsmøder

Alle retsmøder i en domstolsafdeling, bortset fra dommernes votering, skal være offentlige, medmindre andet fastsættes.

Regel 79

Lukkede retsmøder

- (A) Domstolsafdelingen kan afsige kendelse om, at pressen og offentligheden skal udelukkes fra alle eller en del af retsmøderne med følgende begrundelser:
 - (i) hensynet til den offentlige sikkerhed eller moral,
 - (ii) et offers eller vidnes sikkerhed eller hemmeligholdelse af vedkommendes identitet i henhold til regel 75 eller
 - (iii) beskyttelse af hensynet til en forsvarlig retspleje.
- (B) Domstolsafdelingen skal offentliggøre begrundelsen for sin kendelse.

Regel 80

Kontrol med sagens førelse

- (A) Domstolsafdelingen kan udelukke en person fra retssalen med henblik på at beskytte sigtedes ret til en retfærdig og offentlig rettergang eller for at bevare rettergangens værdighed og decorum.
- (B) Domstolsafdelingen kan afsige kendelse om, at sigtede fjernes fra retssalen og fortsætte sagen i hans fravær, såfremt han har fremturet med at udvise forstyrrende adfærd efter at have fået en advarsel om, at han vil blive fjernet.

Regel 81

Protokollering af sagens forløb og beviser

- (A) Justitssekretæren skal drage omsorg for og opbevare fuldstændige og nøjagtige protokoller over alle retsmøder, herunder lydoptagelser, udskrifter og, når domstolsafdelingen finder det påkrævet, videooptagelser.

- (B) Domstolsafdelingen kan afsige kendelse om offentliggørelse af hele eller dele af retsprotokollen over lukkede retsmøder, såfremt grundene til, at den ikke skulle offentliggøres, ikke længere eksisterer.
- (C) Justitssekretæren skal sikre sig og opbevare alle fysiske beviser, der fremlægges under sagen.
- (D) Fotografiske, video- eller lydoptagelser af retssagen, bortset fra rettens egne, kan tildeles efter domstolsafdelingens skøn.

Del 2 Sagens forelæggelse

Regel 82

Kumulerede og separate retssager

- (A) I tilfælde af kumulation skal sigtede gives samme rettigheder, som hvis sagerne blev behandlet separat.
- (B) Domstolsafdelingen kan afsige kendelse om, at personer, der sigtes in solidum i henhold til regel 48, skal retsforfølges separat, såfremt den finder det nødvendigt for at undgå en interessekonflikt, der kunne være til alvorlig skade for en af de sigtede, eller for at beskytte hensynet til en forsvarlig retspleje.

Regel 83

Tvangsmidler

Tvangsmidler som f.eks. håndjern må ikke anvendes, bortset fra som sikkerhedsforanstaltning mod flugt under transport eller af sikkerhedsgrunde, og skal fjernes, når sigtede fremstilles i en afdeling.

Regel 84

Indledende indlæg

Før anklageren fremlægger sine beviser, fremsætter hver part et indledende indlæg. Forsvareren kan imidlertid vælge at fremsætte sit indlæg, efter at anklageren har afsluttet sin fremlæggelse af beviser og før fremlæggelsen af forsvarrets beviser.

Regel 85

Fremlæggelse af beviser

- (A) Hver af parterne har ret til at indkalde vidner og fremlægge beviser. Medmindre andet bestemmes af domsafdelingen af hensyn til en forsvarlig retspleje, skal beviser under retssagen fremlægges i følgende rækkefølge:
 - (i) anklagers beviser,
 - (ii) forsvarers beviser,
 - (iii) anklagers modbeviser,
 - (iv) forsvarers modbeviser,
 - (v) beviser, som domstolsafdelingen afsiger kendelse om i henhold til regel 98.
- (B) Hovedafhøring, modafhøring og genafhøring skal tillades i enhver sag. Det er op til den part, der indkalder et vidne, at foretage hovedafhøring af ham, men en dommer kan på ethvert stadium stille spørgsmål til vidnet.
- (C) Sigtede kan, såfremt han ønsker det, vidne til sit eget forsvar.

Regel 86

Afsluttende indlæg

Efter forelæggelsen af alle beviser kan anklageren fremføre sin indledende procedure, som forsvareren kan afgive replik til. Anklageren kan, såfremt han ønsker det, svare på denne replik, og forsvareren kan svare på anklagerens svar på replikken.

Regel 87

Votering

- (A) Når begge parter har afsluttet deres procedure, erklærer retsformanden retsmødet for afsluttet, og dommernes votering sker for lukkede døre. Sigtede kan kun kendes skyldig, såfremt et flertal af dommerne finder, at sigtedes skyld er bevist ud over rimelig tvivl.
- (B) Dommerne voterer separat om hver enkelt sigtelse i anklageskriftet. Såfremt to eller flere sigtede retsforfølges under samme

sag i henhold til regel 48, skal der træffes afgørelse for hver enkelt af de sigtede.

Regel 88

Dommen

- (A) Dommen skal afsiges i et offentligt retsmøde og i sigtedes nærværelse på en dato, som parterne og forsvarer har fået underretning om.
- (B) Såfremt domstolsafdelingen finder sigtede skyldig i en forbrydelse og på grund af beviserne når frem til, at denne indebar, at sigtede ulovligt tilegnede sig formuegoder, skal den træffe særskilt afgørelse herom i dommen. Domstolen kan afsige kendelse om tilbagelevering som fastsat i regel 105.
- (C) En dommer i domstolsafdeling kan afgive dissens eller knytte særskilte kommentarer til dommen.

Del 3 Bevisregler

Regel 89

Almindelige bestemmelser

- (A) De bevisregler, der fastsættes i denne del, gælder for retssagers førelse i afdelingerne. Afdelingerne er ikke bundet af nationale bevisregler.
- (B) I sager, hvor der ikke i medfør af denne del gælder andre regler, skal en afdeling anvende de bevisregler, der bedst fremmer en retfærdig afgørelse af den verserende sag, og som er i overensstemmelse med lovens ånd og almindelige retsgrundsætninger.
- (C) En afdeling kan tillade alle relevante beviser, som den finder har bevismæssig værdi.
- (D) En afdeling kan udelukke beviser, såfremt hensynet til at sikre en retfærdig rettergang vejer tungere end disses bevismæssige værdi.
- (E) En afdeling kan kræve verificering af ægtheden af beviser, der er fremkommet uden for retten.

Regel 90

Vidneførelse

- (A) Vidner skal, i princippet, afhøres direkte af afdelingerne. I tilfælde af, at det ikke er muligt at sikre et vidnes tilstedeværelse, kan en afdeling afsige kendelse om, at et vidne skal afhøres i form af afgivelse af et skriftligt vidneudsagn som fastsat i regel 71.
- (B) Vidner skal, før de afgiver forklaring, aflægge ed: »Jeg sværger højtideligt, at jeg vil tale sandhed, hele sandheden og ikke andet end sandheden«.
- (C) Vidner, bortset fra sagkyndige vidner, som endnu ikke har afgivet forklaring, må ikke være til stede, når andre vidner afgiver forklaring. Et vidne, der har hørt et andet vidnes forklaring, skal ikke af den grund alene udelukkes fra at afgive forklaring.
- (D) Et vidne kan nægte at fremkomme med udtalelser, der kan være belastende for ham selv.

Regel 91

Falsk vidneforklaring under ed

- (A) En afdeling kan på eget initiativ eller efter anmodning fra en af parterne indskærpe et vidne pligten til at tale sandhed og konsekvenserne af at undlade at gøre det.
- (B) Såfremt en afdeling har tungtvejende grunde til at antage, at et vidne bevidst og med overlæg har afgivet falsk vidneforklaring, kan den anmode anklageren om at efterforske sagen med henblik på udarbejdelse og fremlæggelse af anklageskrift med sigtelse for falsk vidneforklaring.
- (C) Procedure- og bevisreglerne i afsnit 4-8 finder anvendelse *mutatis mutandis* i forbindelse med sager i henhold til denne regel.
- (D) En dommer, der har medvirket ved behandlingen af den sag, hvor vidnet afgav forklaring, må ikke medvirke ved behandlingen af en sag mod vidnet for falsk forklaring.

(E) Den strengeste straf for afgivelse af falsk forklaring under ed er en bøde på højst 10.000 US\$ eller fængsel i op til 12 måneder eller begge dele. Betaling af en idømt bøde skal ske til justitssekretæren og skal bogføres på den konto, der er nævnt i regel 77 (C).

Regel 92

Tilståelse

En tilståelse, som en sigtet fremkommer med under anklagerens afhøring, skal, såfremt kravene i regel 63 nøje er overholdt, formodes at være afgivet frit og frivilligt, medmindre andet godtgøres.

Regel 93

Bevis for tidligere lignende forhold

Bevis for tidligere lignende forhold kan tillades, såfremt det findes påkrævet af hensyn til en forsvarlig retspleje.

Regel 94

Fakta, som der ikke skal føres bevis for

En domstolsafdeling skal ikke kræve bevisførelse for kendsgerninger, der er alment kendte, men skal tage sådanne til efterretning.

Regel 95

Beviser, der er opnået i modstrid med internationalt beskyttede menneskerettigheder

Beviser, der er opnået direkte eller indirekte ved midler, der udgør en alvorlig krænkelse af internationalt beskyttede menneskerettigheder, skal afvises.

Regel 96

Bevis i sager vedrørende seksuelle overgreb

I sager vedrørende seksuelle overgreb:

- (i) skal der ikke kræves verificering af ofrets vidneudsagn,
- (ii) kan samtykke ikke anføres som indsigelsesgrund, såfremt ofret

(a) er blevet udsat for eller truet med eller har haft grund til at befrygte vold, tvang, tilbageholdelse eller psykisk undertrykkelse eller

(b) har haft grund til at tro, at såfremt hun ikke gav efter, ville en anden blive udsat herfor eller blive truet eller bragt i fare,

(iii) må ofrets tidligere seksuelle adfærd ikke godtages som bevis.

Regel 97

Forholdet mellem advokat og klient

Enhver form for kommunikation mellem en advokat og hans klient skal anses for fortrolig og skal som følge heraf ikke være omfattet af oplysningspligt i forbindelse med sagens behandling, medmindre:

- (i) klienten giver samtykke til offentliggørelse heraf, eller
- (ii) såfremt klienten frivilligt har offentliggjort kommunikationen over for tredjemand og denne aflægger vidnesbyrd herom.

Regel 98

Afdelingernes beføjelse til at kræve fremlæggelse af yderligere beviser

En domstolsafdeling kan kræve, at en af parterne fremlægger yderligere beviser. Den kan selv indkalde vidner og afsige kendelse om fremstilling af dem.

Del 4 Procedure i forbindelse med strafudmålingen

Regel 99

Frifundnes retsstilling

- (A) I tilfælde af frifindelse skal sigtede omgående løslades.
- (B) Hvis anklageren på det tidspunkt, hvor dommen afsiges, i et offentligt retsmøde underretter domstolsafdelingen om sin hensigt om at indgive ankestævning i medfør af regel 108, kan domstolsafdelingen efter anmodning fra anklageren udste-

de en anholdelsesordre mod sigtede, som skal træde i kraft omgående.

Regel 100

Procedure før strafudmålingen

Såfremt en domstolsafdeling finder sigtede skyldig i en forbrydelse, kan anklageren og forsvaret fremsende alt relevant materiale, der kan være til hjælp for domstolsafdelingen ved afgørelsen af en passende straf.

Regel 101

Sanktioner

- (A) En dømt person kan idømmes fængselsstraf op til – og på – livstid.
- (B) Ved fastlæggelsen af straffen skal domstolsafdelingen tage hensyn til de faktorer, der er nævnt i artikel 24, stk. 2, i statutten, samt til faktorer som f.eks.:
 - (i) skærpende omstændigheder,
 - (ii) formildende omstændigheder, herunder væsentligt samarbejde fra domfældte med anklageren før eller efter domfældelsen,
 - (iii) almindelig praksis vedrørende fængselsstraffe ved domstolene i det tidligere Jugoslavien,
 - (iv) den periode, i hvilken den idømte måtte være holdt i varetægt, indtil han overgives til Tribunalet, eller mens sagen verserede,
 - (v) i hvilket omfang en sanktion, som en national domstol måtte have idømt domfældte for den samme handling, allerede er afsonet, som omtalt i artikel 10, stk. 3, i statutten.
- (C) Domstolsafdelingen skal anføre, om flere straffe skal afsones i forlængelse af hinanden eller som fællesstraf.
- (D) Straffen skal afsiges for åbne døre og i domfældtes nærværelse, med forbehold af stk. 102 (B).

Regel 102

Domfældtes retsstilling

- (A) Straffen skal begynde at løbe fra den dag, hvor den i henhold til regel 101 (D) afsiges. Så snart der er indsendt ankestævning, skal fuldbyrdelsen af dommen imidlertid udsættes, indtil afgørelsen vedrørende appellen er afsagt. I mellemtiden skal domfældte forblive varetægtsfængslet som fastsat i regel 64.
- (B) Hvis domfældte ved en tidligere afgørelse i domstolsafdelingen er blevet løsladt eller af anden grund er på fri fod og ikke er til stede, når dommen afsiges, skal domstolsafdelingen udstede en anholdelsesordre mod ham. Ved anholdelsen skal han underrettes om domfældelsen og straffen, og den i regel 103 fastsatte procedure skal følges.

Regel 103

Fængsling

- (A) Fængselsstraffen skal afsones i en stat, som Tribunalet udpeger ud fra en liste over stater, som har tilkendegivet, at de er villige til at modtage domfældte personer.
- (B) Overførsel af domfældte til den pågældende stat skal ske så hurtigt som muligt efter udløb af appelfristen.

Regel 104

Tilsyn med fængslingen

Der skal føres tilsyn med alle fængselsstraffe af Tribunalet eller et organ, som Tribunalet har udpeget.

Regel 105

Tilbagelevering af formuegoder

- (A) Efter en domsafsigelse, der omfatter en særskilt afgørelse som fastsat i regel 88 (B), skal domstolsafdelingen efter anmodning fra anklageren eller kan på eget initiativ afholde et særligt retsmøde for at træffe afgørelse om spørgsmålet om tilbagelevering af formuegoder eller provenuet

heraf og kan i mellemtiden træffe beslutning om sådanne foreløbige foranstaltninger med henblik på bevarelse og beskyttelse af formuegoderne eller provenuet, som den finder hensigtsmæssige.

- (B) Beslutningen kan udvides til at omfatte formuegoder eller provenu, der besiddes af tredjemand, der ikke på anden måde har tilknytning til den forbrydelse, som domfældte er fundet skyldig i.
- (C) En sådan tredjemand skal indstævnes for domstolsafdelingen og gives mulighed for at retfærdiggøre sit krav på formuegoderne eller provenuet.
- (D) Såfremt domstolsafdelingen finder det sandsynliggjort, hvem der er den rette ejer, skal den afsige kendelse om tilbagelevering af enten formuegoderne eller provenuet.
- (E) Såfremt domstolsafdelingen ikke er i stand til at fastslå ejendomsretten, skal den underrette de kompetente nationale myndigheder og anmode dem om at fastslå det.
- (F) Justitssekretæren skal overdrage de kompetente myndigheder alle stævninger, kendelser og anmodninger, som er udfærdiget af en domstolsafdeling i medfør af stk. (C), (D) og (E).

Regel 106

Erstatning til ofre

- (A) Justitssekretæren skal til de kompetente myndigheder i de pågældende stater fremsende dommen, der lyder på, at sigtede er kendt skyldig i en forbrydelse, der har forårsaget forurettelse af et offer.
- (B) I medfør af den relevante nationale lovgivning kan et offer eller personer, der fremsætter krav gennem ofret, anlægge sag ved en national domstol eller et andet kompetent organ for at opnå erstatning.
- (C) For så vidt angår krav, der er fremsat i henhold til stk. (B), skal Tribunalets dom være endelig og bindende med hensyn til den dømtes strafferetlige ansvar for en sådan forurettelse.

Afsnit 7

Appelsager

Regel 107

Almindelige bestemmelser

De procesregler samt regler om bevisførelse, som den retslige behandling i domstolsafdelingerne er underkastet, skal finde anvendelse *mutatis mutandis* på sager i appelafdelingen.

Regel 108

Ankestævning

En part, der ønsker at appellere en dom, skal højst 30 dage efter den dag, hvor dommen er afsagt, indgive en skriftlig ankestævning til justitssekretæren og forkynde denne for den anden part med angivelse af grundene herfor.

Regel 109

Ekstrakt

- (A) Appelekstrakten skal bestå af de dele af retsbogsudskriften – som attesteret af justitssekretæren – som parterne har angivet.
- (B) Parterne kan senest 30 dage, efter at justitssekretæren har attesteret retsbogsudskriften, angive, hvilke dele af denne udskrift der-efter deres mening er nødvendige for afgørelse af appellen.
- (C) Hvis parterne ikke når til enighed derom inden for den periode, skal appellanten og indstævnte hver især angive over for justitssekretæren inden 60 dage efter attestationen, hvilke dele af retsbogsudskriften hver part anser for nødvendige for afgørelsen vedrørende appellen.
- (D) Det skal stå appelafdelingen frit for at kræve hele retsbogsudskriften.

Regel 110

Kopier af ekstrakten

Justitssekretæren skal udfærdige et tilstrækkeligt antal kopier af appelekstrakten til brug for dommerne ved appelafdelingen og for parterne.

*Regel 111**Appellantens indlæg*

Appellantens første indlæg om, på hvilket retsgrundlag han vil føre sagen, skal forkyndes for den anden part og indsendes til justitssekretæren senest 90 dage efter, at ekstrakten er blevet attesteret.

*Regel 112**Indstævntes indlæg*

Indstævntes indlæg om, på hvilket retsgrundlag han vil føre sagen, skal forkyndes for den anden part og indsendes til justitssekretæren senest 30 dage efter, at appellantens første indlæg er indgivet.

*Regel 113**Appellantens andet indlæg*

Appellanten kan indgive et indlæg som svar på indstævntes indlæg inden 15 dage, efter at indstævntes indlæg er indgivet.

*Regel 114**Dato for retsmøde*

Efter udløbet af fristen for indgivelse af indlæg fastsat i regel 111, regel 112 og regel 113 skal appelafdelingen beramme en dato til behandling af appelsagen, og justitssekretæren skal underrette parterne derom.

*Regel 115**Yderligere beviser*

- (A) En part kan ved en begæring anmode om at fremlægge yderligere beviser for appelafdelingen, som ikke var til rådighed for den pågældende part under retssagen. En sådan begæring skal forkyndes for den anden part og indgives til justitssekretæren mindst 15 dage før tidspunktet for behandlingen af sagen.
- (B) Appelafdelingen skal give tilladelse til, at der fremlægges sådanne beviser, hvis den anser det for påkrævet af hensyn til en forsvarlig retspleje.

*Regel 116**Forlængelse af tidsfrister*

Appelafdelingen kan imødekomme en begæring om forlængelse af en tidsfrist, hvis der foreligger gode grunde herfor.

*Regel 117**Dom*

- (A) Appelafdelingen skal afsige dom på grundlag af appelekstrakten tillige med sådanne yderligere beviser, som den har fået forelagt.
- (B) Dommen skal afsiges ved et offentligt retsmøde, og i sigtedes nærværelse, på et tidspunkt, som parterne og forsvareren skal have fået underretning om.

*Regel 118**Sigtedes retsstilling efter en appelsag*

- (A) En dom, der afsiges af appelafdelingen, skal omgående fuldbyrdes.
- (B) Såfremt sigtede ikke er til stede, når dommen skal afsiges, enten fordi han er blevet frifundet for alle sigtelser eller som følge af en kendelse udstedt i medfør af regel 65 eller af en anden grund, kan appelafdelingen afsige dommen i sigtedes fravær og skal afsige kendelse om anholdelse eller overgivelse af sigtede til Tribunalet, hvis ikke appelafdelingen erklærer ham for frifundet.

*Afsnit 8**Fornyet prøvelse af sagen**Regel 119**Begæring om fornyet prøvelse af sagen*

Såfremt der kommer nye oplysninger frem, som ikke var kendt for den part, der fremsætter begæringen, på det tidspunkt, hvor sagen blev ført ved en domstolsafdeling eller ved appelafdelingen, og som ikke kunne være kommet for dagen ved udvisning af behørig omhu, kan forsvaret eller, inden for et år efter at den endelige dom er afsagt, anklageren fremsætte en begæ-

ring til den pågældende afdeling om, at dommen skal underkastes fornyet prøvelse.

Regel 120

Forundersøgelse

Hvis der blandt et flertal af dommerne ved den afdeling, der afsagde dommen, er enighed om, at de nye oplysninger, såfremt de findes godtgjort, kunne have udgjort en afgørende faktor, da der skulle træffes afgørelse i sagen, skal den pågældende afdeling tage dommen op til fornyet prøvelse og afsige en ny dom efter høring af parterne.

Regel 121

Appelsager

En dom fra en domstolsafdeling, som har været taget op til fornyet prøvelse, kan appelleres i overensstemmelse med bestemmelserne i afsnit 7.

Regel 122

Hjemvisning af sagen til en domstolsafdeling

Hvis den dom, der skal foretages fornyet prøvelse af, er appelleret på det tidspunkt, hvor begæringen om fornyet prøvelse indgives, kan appeldomstolen sende sagen tilbage til domstolsafdelingen, som så skal behandle begæringen.

Afsnit 9

Benådning og strafnedsættelse

Regel 123

Underretning fra staterne

Hvis den domfældte person i henhold til gældende ret i den stat, som den pågældende sidder fængslet i, er berettiget til at opnå benådning eller nedsættelse af straffen, skal den pågældende stat underrette Tribunalet om en sådan berettigelse i overensstemmelse med artikel 28 i statutten.

Regel 124

Afgørelse fra præsidenten

Efter en sådan underretning skal præsidenten – efter høring af dommerne – afgøre, om benådning eller strafnedsættelse vil være passende.

Regel 125

Almindelige normer i forbindelse med benådning eller strafnedsættelse

Ved afgørelsen af, om benådning eller strafnedsættelse vil være passende, skal præsidenten tage hensyn til, *inter alia*, hvor alvorlig den forbrydelse eller de forbrydelser, som arrestanten er domfældt for, er, til behandlingen af lignende stillede arrestanter, til, om arrestanten viser nogen rehabilitering, og om han i væsentlig grad samarbejder med anklageren.